הלכה · שולחן ערוך · מפרשים · דגול מרבבה

דגול מרבבה על שלחן ערוך
אורח חיים

רבי יחזקאל לנדא

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

דגול מרבבה על שלחן ערוך אורח חיים

רבי יחזקאל לנדא

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/דגול-מרבבה-על-שלחן-ערוך-אורח-חיים/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

סימן א 6
סימן ח 6
סימן ט 6
סימן יא 6
סימן טו 6
סימן כה 7
סימן כז 7
סימן לב 7
סימן לג 7
סימן לו 8
סימן לט 8
סימן מו 8
סימן נג 8
סימן נד 8
סימן נח 9
סימן סב 9
סימן סו 9
סימן סט 9
סימן עא 9
סימן פה 9
סימן צ 10
סימן ק 10
סימן קא 10
סימן קח 10
סימן קיט 10
סימן קכד 10
סימן קכה 10
סימן קכז 10
סימן קכח 11
סימן קלה 11
סימן קמ 12
סימן קמג 12
סימן קנ 12
סימן קנג 12
סימן קנד 12
סימן קנו 12
סימן קנח 12
סימן קנט 12
סימן קסז 13
סימן קסח 13
סימן קעד 14
סימן קעז 14
סימן קפב 14
סימן קפח 14
סימן קצב 15
סימן קצג 15
סימן קצד 15
סימן קצט 15
סימן רד 15
סימן רו 15
סימן רח 15
סימן רט 15
סימן ריג 16
סימן רכט 16
סימן רלב 16
סימן רמד 16
סימן רמו 17
סימן רמח 17
סימן רנב 17
סימן רנג 17
סימן רנד 18
סימן רסא 18

סימן רסג 19
סימן רסו 19
סימן רסז 20
סימן רעא 20
סימן רעג 21
סימן רפו 21
סימן רצג 21
סימן רצו 22
סימן רצח 22
סימן שב 22
סימן שג 22
סימן שה 22
סימן שו 22
סימן שז 23
סימן שח 23
סימן שיז 23
סימן שיח 23
סימן שכא 24
סימן שכג 24
סימן שכה 25
סימן שכח 25
סימן של 25
סימן שלד 25
סימן שמ 25
סימן שנב 26
סימן שסה 26
סימן שעא 26
סימן שפב 26
סימן שפט 26
סימן שצג 27
סימן שצד 27
סימן שצז 27
סימן שצח 28
סימן תכה 28
סימן תכח 28
סימן תל 29
סימן תלב 29
סימן תמא 29
סימן תמב 29
סימן תמג 30
סימן תמז 30
סימן תמח 31
סימן תמט 31
סימן תנא 32
סימן תנג 32
סימן תנז 32
סימן תסא 32
סימן תסז 33
סימן תע 33
סימן תעא 33
סימן תעז 33
סימן תפג 33
סימן תפז 34
סימן תצג 34
סימן תצז 34
סימן תצח 34
סימן תקא 34
סימן תקה 35
סימן תקז 35
סימן תקט 35
סימן תקיג 35
סימן תקיד 36
סימן תקיח 36
סימן תקכו 36

סימן תקכז 36
סימן תקמג 37
סימן תקמח 37
סימן תקנ 37
סימן תקנא 37
סימן תקנג 39
סימן תקנד 39
סימן תקנו 39
סימן תקנז 39
סימן תקנח 39
סימן תקנט 40
סימן תקסח 40
סימן תקעא 40
סימן תקעה 41
סימן תקפא 41
סימן תקפב 41
סימן תקפד 41
סימן תקפה 41
סימן תקפו 42
סימן תקצ 42
סימן תקצא 42
סימן תקצז 42
סימן תרז 43
סימן תריב 43
סימן תריג 43
סימן תריד 43
סימן תרטז 44
סימן תריז 44
סימן תריט 44
סימן תרכא 44
סימן תרכג 45
סימן תרכו 45
סימן תרלא 45
סימן תרלב 45
סימן תרלג 45
סימן תרמ 45
סימן תרמא 46
סימן תרמח 46
סימן תרמט 46
סימן תרנא 46
סימן תרס 46
סימן תרסח 47
סימן תרעג 47
סימן תרפד 47
סימן תרצב 47
סימן תרצו 47

סימן א

כן הוא מפורש במסכת כריתות דף כ"ב ע"ב אמר רבא ומדברי שניהם נלמד אשם ודאי לא בעי ידיעה בתחלה ודברי הרמב"ם פ"ט משגגות הל' יו"ד תמוהים ומ"ש הכ"מ שהוא מחלוקת ר"ט ור' עקיבא. נמשך אחרי דברי רש"י והוא נגד דברי רבא הנ"ל וע' בתוס' במס' שבת דף ע"ב בד"ה מאן דאמר והמג"א לתרץ דברי הטור בא ואין על הטור קשיא מדברי הרמב"ם דלא כא"ר שכתב שנעלם מהמג"א דברי הרמב"ם:

סימן ח

והעטיפה יליף בסמ"ק לכם מעומר כמבואר גם בט"ז ס"ק א' והברכה הוא ע"פ הירושלמי דכל ברכת המצות המה מעומד ועיין בב"י ריש סי' זה ולכן הקשה המג"א מברכת חלה: הב"ח הביא ראיה מריש פרק האשה בתרא דרובא עדיף מחזקה אבל הא דרובא דתלי במעשה לא חשוב רוב ליתא שם כלל רק בבכורות ריש פ"ג והתו' הביאו בפ' האשה בתרא:
וע' במ"א סי' תל"ז סק"ד וצ"ע:

סימן ט

ויעברו על איסור שעטנז משא"כ לעשות ציצית של משי בשל משי אין כאן חשש רק שב ואל תעשה שיעשה ציצית משי בשל צמר וליבטל ממ"ע ובזה לא גזרו:
דס"ל שאין צמר פוטר בשל משי ובעינן דוקא מין כנף:
פירוש אפילו בטלית של פשתן:

סימן יא

לא נמצא זה בדברי הרא"ש גבי ציצית וגם הטור לא הזכיר כאן דבר זה רק הב"י יליף טויית ציצית מדין עיבוד של תפילין לקמן סי' ל"ב ולדעתי אחר מחיל' כבודו אין דמיונו עולה יפה ועיין בב"י בי"ד סי' רע"א הביא דברי הרא"ש בהלק"ט ושם תראה דגבי טויית ציצית גם להרא"ש פסול כי הוא דומה לכתיב' הגט דוק שם ותשכח:

סימן טו

ואני לא ידעתי למה יהיה כשר לדעת רש"י ומה בכך דתפירה הוה חבור ואכתי יש לחוש שמא ישייר מחוט התפירה אם מהתפירה למטה יש קשר אגודל:

סימן כה

מחבר משמעות הדברים לפי שהתפילין יש בהם קדושה יותר מציצית לכך מקדים הציצית לפי שמעלין בקודש דהדבר תמוה דאדרבא משום קדושתו היה להקדימו ומשנה מפורשת בפרק כל התדיר כל המקודש מחבירו קודם את חבירו אבל בב"י מבואר הטעם שציצית קודם משום דציצית עדיף ששקול' כנגד כל המצות או משום דתדיר:

סימן כז

ונלע"ד שאף החולקים שם היינו בהרגיל עצמו כן מרצונו ולכן ס"ל דהרגלתו לאו כלום היא אבל מן השמים הרגלוהו דהיינו שנולד לו חולי בימינו וניטל הכח ממנו וצריך לעשות כל מלאכתו בשמאל בודאי דינו כאיטר גמור:

לא ידעתי מה הפסק יש אם נראת ד' משני צדדין דבודאי אין צריך להיות ד' רק מצד אחד ועל זה קאמר בגמרא ונוייהן לבר שאם עושה מצד אחד צריך שיהיה לבר ואם נראית רק בצד פנים פסול אבל אם נראית משני צדדים לא גרע כלל ותדע דהרי רש"י במנחו' דף ל"ה ע"ב פירש ונוייהן לבר על שחרות הרצועו' ואטו יהיה לפי רש"י קפידא שלא יהיו שחורות גם מבפנים והרי בהדיא אמרי' במנחות דף ל"ה ע"א בין ירוקו' ובין שחורות וכו' ומוקי לה בפני':

סימן לב

הרא"ם פוסל אלא שכתב שהשואל היה דעתו להתיר ודחה הוא דבריו:

לפי טעם זה אין צריך לזהר אלא בכף אבל בשאר פשוטות לא שייך טעם זה אבל הב"י בסי' ל"ו כ' בשם רא"ם שכל הפשוטות צריכין להיות ארוכות כשיעור שאם נכפלו יהיו כפופות ואמנם שם כתב הב"י עצמו הטעם שלא תדמה לרי"ש ומסיק שאפי' בדיעבד פסול וצ"ל דבשאר אותיות פשוטות הוא רק זהירות לכתחלה אבל בכ"ף פשוטה פסול אפילו דיעבד:

סימן לג

הביא ראיה לסתור ואמנם הנלע"ד בזה שהמחבר לא נעלם ממנו דלר' חסדא בגיטין זה פסול אמנם לא בא המג"א אלא לומר דלרב אחא זה כשר גם לרבנן והנ' לדע' ר' חננאל שהוא הי"א שם באה"ע הוא ספיקא דדינא אם הלכה כרב חסדא או כרב אחא וכיון דתפילין שהשחירם גוי בלא"ה אין פסול' ברור אפי' ברצועו' רק ספק כמבואר בב"י כאן

ולכן אם שוב השחירם ישראל הוה ס"ס זה הנלע"ד לתרץ דינו של המג"א אבל מ"מ למעשה דעתי להחמיר ובפרט שלהרמב"ם שהוא דיעה ראשונ' הם באה"ע ודאי הלכה כרב חסדא:

סימן לו

ומה שאמרו בסוף פרק הבונ' הא דבעי זיוני כבר כ' הב"י בשם הרא"ם דזיוני אין פירושו רק שיהיה ראשו משוך ולא עגול:

סימן לט

דבריו צ"ע דמה בכך שהוא בן י"ח שנה אכתי צריך בדיקה אם הביא שתי שערות ולא נזכר בשום מקום שיהיה בן י"ח עדיף מבן י"ג לענין בדיק' שערות:
הר"ן כתב זה במומר לדבר אחד ולפי דברי המג"א דגם בתפילין שהוא מומר לתפילין אינו מפסל אלא בשבק התירא אם כן צ"ע מה הפרש יש בין מומר לתפילין למומר לאחד משאר עבירות בשניהן אם הוא לתיאבון כשר ואם שביק היתרא פסול וצ"ל ההפרש דמומר לאחד משאר עבירות אפילו שביק התירא אינו אסור אלא מדרבנן ובמומר לתפילין אסור מן התורה דלא מיקרי בר קשיר':

סימן מו

ובחול אם עדיין לא הניח תפילין ודאי לא יכוין לצאת כי הקורא ק"ש בלא תפילין מעיד עדות שקר:

סימן נג

ונלע"ד דלכן כתב המחבר במוצאי שבת והא ודאי דמ"ש לאו דוקא רק לאפוקי ליל שבת ששם יש ברכת מעין שבע והרי בזה מוציא י"ח למי ששכח ולא הזכיר של שבת ואמנם בב"י כתב עוד טעם לפי שת"ע הוא רשות ולפי שהדרכי משה כתב שאין בינינו מנהג זה קצרתי:
הש"ך שם בסס"ק א' לא החליט זה:

סימן נד

ועיין בעטרת זקנים סימן נ"ו ס"ק ב' מ"ש בשם רש"ל וע"ש במג"א ס"ק ז' ועיין ברמב"ם פ"ז מהלכות תפלה שיש נוהגין לקרות שירת הים ושירת האזינו בין ישתבח ליוצר:

סימן נח

כוונת המג"א דמדברי התוס' בצירוף דברי הגמרא מוכח כן דמדברי התוס' שם מוכח דסיום אשמור' האחרונ' היא עלות השחר ומגמרא מוכח דשלש שעות היינו מסיום אשמור' אחרונה ודוק:

סימן סב

ולעד"נ דבסי' ס"ה מיירי שקרא כל קריאת שמע אבל הע"ת בשם הכלבו הוסיף שאם אמר פסוק שמע ישראל ואחר כך הצבור אומרים שמע ישראל צריך לענות עמהם אף האומר שמע שמע כאומר מודים מודי' מכל מקום בזה שלא יהיה נראה כאינו מודה למה שהצבור אומרים יאמרם שנית וכן משמע באמת לעכ"ע לשון הכלבו שם שכתב ואם אמרו היחיד כבר כו' ולשון אמרו שהוא לשון מכח משמעות הפסוק קאי לא על קריאת שמע:

סימן סו

ט"ז ולענ"ד נראה דבגמרא לא קפיד אלא שלא יאמר בק"ש והלל בא"י גואל ישראל כמו בתפלה משום דגואל אף שהוא לשון הוה מ"מ טפי משמע לעתיד אבל בירושלמי מיירי שאומר מלך צור ישראל וגואלו וצור ודאי לשון הוה הוא וגם לשון וגואלו הוא דומיא דצור ובזה חזינן דקאי לשעבר ואם כן גם במערבית ניחא:

סימן סט

דבכל גווני שרי לי' למפתח בברכו לנפשי' או אחרינא בגיני' ובלבד בצבור כצ"ל ועיין שכנה"ג סימן נ"ז:
הרדב"ז לפי הנרא' חולק על פסק מחבר:

סימן עא

הביא ראיה לסתור ואעפ"כ הדין אמת ועיין בי"ד סי' שצ"ו סעיף ג' ועיין בט"ז שם:

סימן פה

לא בא לסתור דברי הש"ס דודאי מותר להרהר רק בא לו' שאף שמותר להרהר מ"מ לא שייך שומע כעונה:

סימן צ

ועיין סי' צ"ד במג"א ס"ק ג':

סימן ק

מחבר ובר"ח לדעת הטור א"כ להסדיר אמנם בר"ח חשון לכ"ע צריך סידור ב"ח:

סימן קא

ול"נ הטעם משום דכאן יש חשש ברכה לבטלה:

סימן קח

נלע"ד דהיינו לדעת הפוסקים דגם בשבת יכול להתפלל נדבה ועיין בב"י בסי' ק"ז:
נלע"ד דהיינו כשהזכיר יעלה ויבא גם בראשונ' אבל אם לא הזכיר בראשונ' גם בשנייה לא יזכיר. ועיין ס"ט ועיין מ"א ס"ק י"ג:

סימן קיט

ועיין בטורי זהב סימן קכ"ב ס"ק ב':

סימן קכד

וק"ו בברכה שהש"ץ מוציאו י"ח כגון ברכת שופר ומגילה שלא יפסיק לענות ברוך הוא וברוך שמו:

סימן קכה

זה סותר מ"ש רסק"א בשם הרא"ש:

סימן קכז

רמ"א כתב בשיורי כנה"ג סימן קכ"ח בהגהות ב"י אות כ"ו שהנהיג שלא לומר או"א בבית אבל וטעמו מפני שהאבל אינו נושא כפיו לכך א"א או"א אצלו ולענ"ד תמוה דא"כ לפי דברי רמ"א בסי' קכ"ח סעיף מ"ג דכל י"ב חודש אבל אינו נושא כפיו א"כ לא יאמרו אצלו או"א וכן כשהאבל מתפלל בבית הכנסת לפני העמוד לא יאמר ברכת כהנים ולכן נלע"ד דלא כשכה"ג דמה בכך שאבל אינו נושא כפיו הלא אם עלה לא ירד אפי' אם לא עלה עדיין אם קראוהו לעלות מחויב לעלות ואם אינו עולה עובר בעשה כמבואר במג"א

שם ס"ק ס"ה וא"כ לא גרע ממנחה ביוה"כ שאף שאין בו נשיאת כפים מ"מ אומרים או"א הואיל ואם עלה לא ירד כמבואר בהגהת רמ"א סוף סימן קכ"ט:

סימן קכח

ול"נ אף אם נטל שחרית ובירר ענ"י מ"מ אם לא נטל שחרית רק עד חיבור האצבעות לכף היד עיין לקמן ס"ס קס"א צריך לברך שנית על נטילה לדוכן שצריך ליטול עד פרק הזרוע ולכן יזהר כל כהן שיטול שחרית עד פרק הזרוע:

הרב"י הקשה על מה שאמרו שאין הכהנים רשאים להתחיל ברכה אחרת עד שיכלה אמן מפי הצבור והרי בלא"ה אין הכהנים רשאים להתחיל עד שתכל' התיבה מפי המקרא ומתוך כך פי' הרב"י דהך ברכ' היינו רבון העולמים והמ"א ישב קושייתו וממילא לא קאי כלל על רבון:

וכהן פצוע דכה אם מותר לישא כפיו או אם שייך בו וקדשתו. עיין באה"ע סי' ה' בח"מ ובב"ש סק"א:

המעיין בתוס' בגיטין דף ל"ה ע"ב בד"ה סבר בסוף הדבור ומעיין ג"כ בתוספות במס' ערכין דף ך"ג ע"א בד"ה מר סבר יראה שהתוס' כיונו ההיפך מדברי המג"א כאן ועיין בצאן קדשים ודברי המג"א תמוהים בעיני כי אם נהנתי מכתובתי הוא תנאי הנדר וא"כ אם אינו צריך לפרט הסיבה א"צ לפרט ג"כ התנאי:

סימן קלה

נשמט במ"א וכך צ"ל משה תיקן לישראל שיהיו קורין בתורה בשבתות ובי"ט ובר"ח ובחול המועד ועזרא תיקן שיהיו קורין ג' בב' וה' במנחה:

רמ"א ואם ביטלו שבת שחרית הקריאה ובמנחה כבר מצאו מנוחה אם יש פנאי לקרות כל הסדרה יקראו במנחה כל הסדר' ויקראו שבע' גברי כי כל יום השבת הוא זמן הקריא' אבל אם גם במנחה לא היה מנוחה לא יקראו בשני או בחמישי כל הסדר' משב' העבר כי בחול יש ביטול מלאכה לעם. אלא יקראו רק הפרשה מן הסדרה של שבת הבא ולא מן הסדרה שביטלו בשב' העבר כי לעולם אין דוחין דבר שזמנו אז מפני דבר שכבר עבר זמנו ועוד דאיכא למיחש ששומע יאמר שזו הסדרה השייך היום ולא ידע שזה תשלומין ותדע שכן הוא שהרי אם היו אז שני סדרות מחוברים או שהי' פ' ויחי אין משלימין כלל עיין מג"א סק"ד ואמאי לא יקראו בשבת הבא שני סדרות שביטלו וסדר היום יקראו

שוב לשבת הבאה שני סדרות וכן בפרשת ויחי יקראו ויחי לבד ובשבת הבאה יקראו ב' סדרות אלא ודאי שלעולם אין דוחין חובת השעה וכנ"ל:

סימן קמ

אעפ"כ א"צ להתחיל מראש הסדרה:

סימן קמג

ול"נ דאין להרבות ברכות במקום פלוגתא ויגמור כל הסדרה עם זה שנמצא הטעות באמצע קריאתו ויברך אחר גמר כל הסדרה ברכה אחרונה:

סימן קנ

מחבר והרחקת ח' אמות ודאי סגי כנה"ג ח"ה סימן קנ"ד בהגהת לטור אות ע"ח:

סימן קנג

עיין ס"ק י"ב מ"ש בשם המבי"ט וצ"ל דשם מיירי שאי אפשר עוד להתפלל שם אבל הלבנים ועצים דמיירי כאן מיירי שיכולים לבנותם עוד בכה"כ:

סימן קנד

ובמסכ' מגילה דף ו' ע"א בתוס' ד"ה טארטריות משמע דאסור:
וכן מפורש במסכ' ב"ב ברשב"ם ובתוספות בדף ע"ט ע"א ד"ה ואין מועלין:

סימן קנו

לא מצאתי זה במנין המצות ועיין בשיורי כה"ג בסוף הספר בכללים נפרדי' אות ך"ה:

סימן קנח

והיינו ביצה בלא קליפתה ועיין ברמב"ם ריש פ"ד מהל' מ"א:

סימן קנט

ואולי מיירי הש"ע שלא נזדמן לו עד שכבר בירך המוציא ועיין במג"א בסי' קנ"ח ס"ק י"ו מ"ש בשם היש"ש:

ולכך ליכא בזה שום פלוגתא ואפי' ר' יוסי מודה בהא לכך פסק הש"ע שגם לכתחלה מניח' ונוטל ממנ' משא"כ בסעיף י' פסק דעלתה לו נטילה דהיינו דיעבד אבל לכתחלה לא יטול משום דפלוגתא הוא ואף דכת' המג"א בס"ק כ"ג דליכא מחלוקת בזה היינו בין הרמב"ם והטור ליכא מחלוקת אבל אעפ"כ לדברי הרמב"ם פליגי בזה ת"ק ור' יוסי לכך פסק הש"ע בס"י דוקא דיעבד עלתה לו נטילה:

סימן קסז

הא ודאי דאפילו אוכל פחות מכזית בעי ברוכי המוציא וכמבואר בש"ע סי' קס"ח ס"ט אלא שאם דעתו לאכול יותר ועיקר ברכת המוציא קאי על מה שאוכל תיכף לברכה ומה שאוכל אח"כ נפטר ונגרר אחר אכילה זו אף שכבר מפסיק בשיחה ושאר דברים בזה איכא למימר שאם אכל בשעת המוציא פחות מכזית אין אכילה זו חשובה שיגרר אחריו מה שיאכל אח"כ לפטרו מן הברכ'

סימן קסח

צ"ע דהתוספות כתבו שם בהדיא דמיירי בפרוסות קטנות ועוד דדלמא להכי נקט שם חטים משום דקאמר הכל מודים שמברך על הפרוסה ובהכל מין אחד צריך להניח פרוסה תוך השלימה וא"כ לפי מה דמסי' רב שלמן דגם בפרוס' של חטים מניח פרוסה וכו' שוב אפשר באמת אין חילוק בין חיטין ובין הכל מין א' וא' נקי יותר ויש ליישב:
ולענ"ד דעל אותן שהוזכרו בסעיף ז' אין לברך תוך הסעודה דהרי בכל חד מינייהו איכא פלוגתא אי זה היא פת הבא בכסנין אלא משום דספק דרבנן לקולא והיינו באוכל מינייהו שלא בתוך סעודה אזלינן לקולא שא"צ לברך המוציא וברכת המזון אלא די בברכת מזונות וברכת מעין שלש אבל בתוך הסעודה אזלי' להיפך לקולא שזה לא מקרי פת כסנין אלא פת גמור ויוצא בברכת המוציא שבירך על הפת ואין לברך תוך הסעודה אלא על דבר שהוא נחשב כסנין לדברי הכל ועיין במג"א ס"ק י"ח:
דבריו צ"ע שהרי הוא עצמו כ' בסי' קצ"א סק"א שאין מנין הברכות דאורייתא וא"כ גם בברכה אח' מעין ג' שוב יוצא דבר תורה:
דבריו תמוהים דמאי מייתי ראיה מדברי התו' והתו' לשיטתייהו דפת הבא בכסנין היינו שממולא בדבש וצוקר ואגוזים והוא הדעה ראשונה בש"ע ס"ז ולדידהו אם אינו ממולא בפנים רק נילוש במי פירות אפילו נילוש בדבש וצוקר מברכין המוציא משא"כ לדידן דקי"ל ככל הפירושין לעיל בס"ג גם אם נילוש בביצים הוה דינו שמברך במ"מ אם קבע

עלייהו ואין שום חילוק לשום אחד מהפוסקים בין נילוש בדבש לנילוש בביצים כנלע"ד אחר כתבי זה עיינתי שגם הרב אבן העוזר הרגיש בזה והנאני:

סימן קעד

(טורי זהב) אחר מחילת כבודו של הטורי זהב נלע"ד שלא דק בהעתקתו הדברים האלה שבמרדכי מבואר שזה דוק' בזמנינו שאין אנו קובעים על היין וכן הביאו הד"מ אות ד' וסיים על זה כתב הר"א מפראג דלפי דברי הטור אין חילוק בין זמן הזה לזמנם ושוב סי' הד"מ ועיין לקמן סימן רי"ג כיצד נקטינן הלכתא בהא וכן לקמן סי' רי"ג סעיף א' מבואר דגם היין מהני הסיב' לדידן א"כ לא קי"ל גם כאן כדברי המרדכי:
וכן משמע בטור ואמנם אני תמה דהרי כוס שני של ד' כוסות בא לצורך מצוה ואין לצמאו וא"כ למה יגרע כוס של הבדלה מכוס זה:

סימן קעז

פירש המליח צריך ברכה לפניו ולאחריו והפת טפל למליח כמבואר בסי' רי"ב והרבות' דלא תימא כיון שאוכל פת עם המליח הוה כמו שלא משכו ידיהם מן הפת ולא יוחשב אחר סעודה קמ"ל שהפת הזה טפל הוא ולכן מחשב המליח דבר הבא בסעודה שלא מחמת סעודה:

סימן קפב

פי' בכל השנה אבל בפסח כיון שרגילין לשתותו אז מחשב חמר מדינה וכן כתב המג"א סי' תפ"ג סק"ג לענין משק' הנעשה מדבש שקורין במדינות פולין מע"ד לחלק בין פסח לשאר ימות השנה ועיין שם בספר אלי' רבא שכ' הטעם דלענין ארבע כוסות הקילו ולדידי אין צריך לזה אלא הטעם שכיון שבזמן ההוא הוא רוב שתיית ההמון לכך נחשב באותן הימים חמר מדינה:

סימן קפח

כצ"ל כן הגהת בב"י ובהג"מ ועקר הראי' כי היכי דרב הזכיר של שבת בע"ש אף שעדיין הוא יום חול מ"מ כיון שהוא מקבל עליו שבת שייך להזכיר שבת כן במ"ש מי שמשכה סעודתו כיון שהוא לא התפלל עדיין ערבית ואצלו עדיין קדושת שבת יזכיר של שבת וכמו כן במוצאי פורים יזכיר על הנסים ודוק:

סימן קצב

ועל הכל אנו מודים לך בא"י וכו' כנ"ל כי צריך שיאמר הודא' תחל' וסוף:

סימן קצג

ועיין לעיל סי' ס"ב במג"א ס"ק א':

סימן קצד

אין כאן הוכח' דג' ברכות ממש הם דאורייתא ודי אם נימא דמעין ג' הוא דאורייתא ולכן נלע"ד להגיה במ"א וכצ"ל דענין ג' ברכות מדאוריית' ובזה נסתלקו כל השגות של אבן העוזר שהקשה מפועלים וגם בזה מיושב שלא חישב ברכת המזון בפרק הקומץ בין שאר דברים שמעכבים זה את זה:

סימן קצט

פי' דברכת הזימון אינם מבינים אבל ברכת המזון צריכין להבין:

סימן רד

(טו"ז סק"ב) דברי הט"ז תמוהים ועיין בספר תוס' שבת בלקוטים שבתחלת הספר:

סימן רו

גי' מחבר ר"מ בהגהת שלחן הטהור.

סימן רח

פי' שאורז הוא היר"ש אבל על דוחן שיהיה ריי"ז אינו פי' ולרש"י דוחן הוא פניצ"ו ולפי שאין לנו שום נפקותא כל כך לידע מהו פירושו של דוחן שכל מה שאינו בכלל אורז מברך עליו שהכל לכן לא דקדק המ"א בלשונו:

סימן רט

ולא דמי לכוס שכר דשם הכוס בידו ומחשבתו נכרת:
גם כאן מיירי שהבשמים בידו כנ"ל:

סימן ריג

רמ"א וכן נראה דעת רש"י בדף ל"ט פ"א בעובדא דבר קפרא שפירש רש"י דדברים הללו אינן באין ללפת הפת וכו' ואמרינן לקמן דטעונין ברכה כו' וקשה מי דחק לרש"י לכל זה ודלמא עובדא הא לא היה בתוך הסעוד' כלל אלא ודאי דסובר רש"י דלשאר דברים אפי' הסיבה לא מהני וא"כ איך נתן רשות לאחד מהם לברך אלא ודאי שהיה תוך הסעודה דמגו דמהני הסיבה לפת מהני נמי לשאר דברים וכמ"ש המג"א ס"ק ה' ודוק. ובזה נדחה ראיית הרא"ש והרשב"א שהביאו ראיה דמהני הסיבה לשאר דברים מעובדא דבר קפרא ובאמת לפרש"י שהיה תוך הסעודה אין ראיה:

סימן רכט

ולענ"ד דכל היום זמנא הוא ובוקר דקאמר הרמב"ם משום זריזות הוא ואפי' אם נימא דבוקר דוקא קאמר אולי למעוטי ערב אתי דהיינו משעה שהחמה נוטה למערב וא"כ עכ"פ עד חצות יברך בשם ומלכות וכן עשיתי הלכה למעשה בשנת תקמ"ה שלא זרחה השמש עד שעה קודם חצות וברכתי בשם ומלכות:

סימן רלב

ובכ"מ פ"ו מהל' תפלה הלכה ד' פסק דפירות כביצה ופת פחות מכזית הוא דמקרי טעימה אבל יותר מכביצה פירות וכזית פת אף דלא מקרי קבע מ"מ גם טעימה לא מקרי ואכילת עראי מקרי ואסור וצריך לומר דכאן הש"ע חזר בו והתיר אכילת עראי כל שאינו מקרי קבע ול' הרמב"ם שם מורה דאפי' אכילת עראי אסור:

סימן רמד

מחבר ונלע"ד דאיסור זה הוא כשהאבנים והקורות הם של ישראל ונתנם לאומן גוי לסתתם ולתקנם אבל אם הגוי מסתת אבנים שלו ומתקן קורו' שלו שהישראל עשה עמו קיבולת על הכל והברירה עוד ביד הגוי לסתת אחרים ולהחזיק אבנים אלו לעצמו אפי' עושה האומן לצורך ישראל אם אינו בביתו של ישראל אפי' מפורסם שעשה זה לצורך ישראל אפ"ה מותר שזה עויין לא נקרא מלאכת ישראל והתוס' למדו איסור דסיתות אבנים מדלא משכחת מחובר בבית של גוי רק בזה וא"כ די לנו להחמיר אם אבני' הם של ישראל:

רמ"א הב"י לא ברירא ליה מלתא וכ' בל' אפשר שהרמב"ם יודה בזה שאסור ומדברי המרדכי שהביא הב"י המושכר לשנה וכו' משמע שמושכר סתם לכל המלאכות ועוד דאי הוה מושכ' למלאכה מיוחדת א"כ איך התיר להניחו לכבות דליקה הרי אין זה מוטל על הנכרי ואדעתא דישראל קעביד ודוחק לומר שכוונת המרדכי שהיה מושכר לשנה לכבות דליקה אלא שהמרדכי לא התיר בזה אלא בדליקה משום הפסד סמוך לומר שזה מקרי קצץ ועכ"פ דברי רמ"א שכת' לכ"ע אסור לאו דוקא וזה כוונת המג"א בס"ס ר"ז:
ואף דגבי תנור ומרחץ אסור אפי' בקבולת היינו משום חשד אבל מכס זה שכר ישראל מהמלך ותיכף משכיר שבתות לגוי בקבולת ומעולם לא נקרא שם ישראל עליו בשבת אבל כשמשכיר לגוי לשבתות דהוה שכר שבת וזה ע"פ דין אסור לא משום חשד שפיר הקשה המ"א מ"ש מתנור ומרחץ דג"כ איכא פסידא ואכתי צ"ע מאי קושי' דלמא כאן מותר משום דהוי כמציל מידם וכי משמעות המג"א בעצמו לעיל בסקי"ז:

סימן רמו

אבל אם לא התנו מתחלה אלא אחר שנשתתפו אמר טול אתה בשבת ואני כנגדו בחול אף שאין איסור מחמת שביתות בהמתו כיון שיש לגוי חלק בה ועל כרחו של ישראל עושה מלאכ' מ"מ הוא נוטל יום אחד כנגד וכו' כצ"ל:

סימן רמח

עיין שבת דף ק' ע"ב בתוספות ד"ה גמירי:

סימן רנב

היינו ביורה עקורה אבל אם היא על האש אפילו מבושלת כל צרכו חייב משום מגיס כן כ' המג"א בסי' שי"ח ס"ק מ"ג בסופו בשם ב"י:
דבריו נפלאו דאיך אפשר לפרש בברייתא טעמא דרחיים משום גזיר' א"כ קשה מוגמר וגפרית מ"ט שרי דג"כ יגזור שוב מצאתי בספר אע"ה לקמן בסי' שכ"ה שהרגיש ג"כ בזה ודחה דברי המג"א ופסק שאם ישראל נותן בשבת לרחיים אסור מדאורייתא גם בספר אלי' רבה תמה על ראיית של המג"א בזה כנ"ל:

סימן רנג

היינו לסמוך תחלה בשבת אבל אם סמך מע"ש מותר להחזיר ולסמוך כדמוכח משתי כירות המתאימות שם בגמרא:

היינו לפי מה שהכריע הש"ע בסי' שי"ח ס"ח כדיעה הראשונה וגם צלי מותר אם קדירו מפסקת אבל באמת גם לדעת האוסרים שם וס"ל דלא מהני הפסק קדירה מ"מ בפאנדי"ש מותר מטעם שכת' הר"ן כיון דפאנדי"ש הוא דבר שאין דרכו לאפותו ע"ג כיר' ניכר שאינו נותנו שם אלא לחממו ולכך לא גזרינן שמא יחתה ולכך המג"א שם בסימן שי"ח ס"ק ך"ו שהקשה לו שם דברי הש"ע שם עם מ"ש הש"ע כאן בסעיף ג' אהדדי ולא הוקשה לו דברי כאן בסי' זה אהדדי מ"ש בס"ג עם מ"ש כאן בסעיף ה' והיינו משום דפאנדי"ש יש בלא"ה טע' להתיר מטעמו של הר"ן ועוד כיון שאינו מבואר כאן בדברי הש"ע דמיירי שבקדירת חמין עומד על האש ואיכא לאוקמי דמיירי שאינו עומד על האש לכך לא רמי המג"א דברי הש"ע בסי' זה אהדדי אבל באמת אפי' בעומד על האש שרי כמבו' בר"ן ובב"י וע"ש בסימן שי"ח מ"ש שם להגי' בדברי המג"א:

סימן רנד

צ"ל דצ"כ כיון שמונח על הגחלים אף שיפתח התנור לא יצטנן יתקשה:
ולענ"ד לא קשיא ולא מידי דגם רמ"א מודה דסגי בקרימות צד אחד אלא דבפשטיד"א חלק העליון מן הפשיטד"א וחלק התחתון אינו גוש אחד דהוי המולייתא שבתוכה מפריד ביניהם הוי כשני עוגות וכל אח' צריך קרימות פנים וזה שכת' רמ"א למעלה ולמטה קאי אחלק העליון של מעלה מן המוליית' והחלק התחתון שתחת המולייתא וזה פשוט ודברי האחרונים תמוהים ותדע שכוונת רמ"א כמ"ש פירושו שהרי בסמ"ג כת' ג"כ עוגה וזה לשון הסמ"ג ר"א אומר כדי שיקרום פנים וכו' ולהקל אתא כדמוכח בירושלמי וכו' הילכך עוג' או פשטיד"א או פלאד"ן וכו' ורמ"א לא העתיק עוגה רק פשטיד"א או פלאד"ן וכן הב"י לא הביא עוגה רק פשטיד"א כו' והיינו משום שהסמ"ג עצמו פוסק לחומרא וכמו שפירש הב"ח דבריו לכך כת' ג"כ עוגה. אבל הב"י ורמ"א פוסקים לקולא אלא שאף עפ"כ דינו של הסמ"ג אמת בפשטיד"א ופלאדי"ן ולא מטעמיה רק מטעם שכתבתי שהם שני וגופים מחולקים לכן לא כתבו רק פשטיד"א ופלאדי"ן וזה ברור:

סימן רסא

והאמת הוא חלק עשרים מן השעה (כעה"ג) היינו לפי חשבון מהלך אדם בינוני עשרה פרסאות מע"ה עד צ"ה ולפי חשבון זה משקיעה עד צ"ה שהוא ד' מילין עולה שעה וחומש ופלג המנחה הוא שעה ורביעי קודם הלילה נמצא הוא קודם תחילת השקיעה חלק עשרים מן השעה:

מחבר ובסי' שצ"ג ס"ב מביא ב' דיעות בזה ונרא' דשם קאמר שקיבל תוס' שבת ומיירי שאמר בפירוש שמקבל תוס' שבת א"כ לא קיבל רק איסור עשה משום הכי יש להקל בשבתות דאף שהפלוגתא במרדכי שהביא הב"י שם מיירי אחר עניית ברכו מ"מ המחבר הש"ע שם נמשך אחר לשון הטור שם אבל כאן מיירי אחר עניית ברכו שמן הסתם מקבל קדושת השבת ממש השמיט דעת המקיל:

סימן רסג

ולענ"ד הדין עם אמו של הגה' דרישה דביו"ט תברך ואח"כ תדליק ומ"ש המג"א ראיה מסי' קנ"ח ומדברי התוס' בפסחים דף ז' ע"ב לענ"ד אין הנדון דומה דשם בסימן קנ"ח שמברכין מיד אחר הנטילה משום נטילה שאחר יציאת בית הכסא שם נוסח ברכת נטילה שוה וכן דברי התוספות בפסחים שמברכין בכל הטבילות אחר שטבל משום טבילת גר שם ג"כ נוסח הברכה שוה וטבילת גר על הטבילה כמו שאר כל חייבי טבילות ולכך משו' לא פלוג לא חילקו אבל ברכת הדלקה אין נוסח ברכה של הדלקת נר שבת שוה לנוסח ברכה של נר יום טוב על נר שבת מברך להדליק נר של שבת כמבואר כאן בש"ע ס"ה ועל נר של יום טוב נוסח הברכה להדליק נר של יום טוב כמבואר כאן בסוף סימן תקי"ד ולא שייך לא פלוג ולדברי המגן אברהם צריך לומר שלא פלוג בכל ברכת הדלקה אם כן קשה גם בהדלקת נר חנוכה יברך אחר שהדליק משום לא פלוג והא ודאי ליתא כמבואר בסימן תרע"ו ס"ב בהג"ה אלא ודאי כיון שהנוסח הוא להדליק נר של חנוכה ובשל שבת הנוסח להדליק נר של שבת לא שייך לא פלוג א"כ הה"ד דביו"ט ג"כ לא שייך לא פלוג וכן נ"ל להורות כאשת הגאון דרישה והיא אשה נשאה לבה בחכמה:

סימן רסו

דברי המג"א תמוהים וגם נגד הדין שאם הוציא בשבת ועביד עקירה מרשו' היחיד א"כ איך אמרו מוליכו פחות מד' אמות הרי תיכף כשעומד תוך ד' אמות הוה הנחה ברה"ר וא"כ עביד עקירה ברה"י והנחה ברה"ר ויש כאן הונא' ממש ומחייב סקילה ומי שיוציא מרה"י לרה"ר בשבת אין לו תקנה אלא לרוץ ולחזור לאותו רה"י שהוציא משם ועיין ברמב"ם פרק י"ג משבת הל' ח' וצ"ל דהג"א מיירי בעקר חפץ להוליכו מזויות לזויות בשבת ושוב הוציאו ועיין במס' שבת ד' ז' ע"ב:

פירוש אף שבידו להתיר החבלים ויפלו מאליהן ושוב לא יהיה צער בעלי חיים ולמה יעבור על איסור ביטול כלי מהיכנו אלא ודאי משום דמצטרי זיקי כמ"ש בגמרא וא"כ

משום הפסד דזיקי הותר ביטול כלי מהיכנו אבל מדברי הגמרא לולי פי' רש"י אין ראיה דאפש' דבאמת הכי פריך והא איכא צער ב"ח והיה לו להתיר החבלים דיפלו ואף דמצטרי זיקי דודאי משום הפסד זיקי לא הותר איסור דאורייתא לפי הס"ד דצער בע"ח הוא דאורייתא:

סימן רסז

היינו אי חשבי' מע"ה עד הנץ החמה וכן שקיעת החמה עד צ"ה כל א' חמש מיל וסוף דבריו שכ' דהוה ב' שעות וג"ר וחלק עשירי היינו לפי חשבון משקיעה עד צ"ה ד' מיל ודבריו סתרי אהדדי אבל חשבון האמיתי לפי האמת דמשקיעה עד צ"ה ד' מיל נמצא מפלג המנח' עד צ"ה ב' שעות וג' רביעי שעה בדקדוק גמור:
ועיין בטורי זהב סוף סי' רצ"א:

סימן רעא

והיינו אם לא התפללה האשה ערבית אבל אם כבר התפללה ערבית כבר יצאה י"ח דאוריי' במה שהזכירה בתפלה וכמבואר בס"ק הקדום ולכן קטן בן י"ג מוציאה וסמכי' אחזקה שמסתמא הביא ב' שערות שוב מצאתי כן באלי' רבה. ולפי זה אפי' קטן פחות מי"ג מוציא האשה אם התפללה ערבית דאתי דרבנן ומפיק דרבנן ואם גם הקטן התפלל ערבית והיה הקטן תרתי דרבנן והאשה חדא דרבנן עיין לעיל בסימן קפ"ו במג"א ס"ק ג' ואין חילוק בזה בין אשה לאיש דגם איש אם התפלל ערבית יכול הקטן להוציאו אם הקטן עדיין לא התפלל ואם גם הקטן התפלל תליא באשלי רברבי כמ"ש במג"א בסי' קפ"ו כנ"ל ועכ"פ צריך לומר להקטן שיתכוין להוציא ואמנם מה שאני מסתפק אפילו באיש המקדש ומוציא אשתו ובני ביתו אם הנשים לא התפללו ערבית והאיש כבר התפלל ערבית וא"כ האיש אינו מחויב מן התורה והנשים שלא התפללו חייבים מן התורה אם יוצאים בשמיעתן מן האיש ואף שכל הברכות אף שיצא מוצי' כמ"ש במסכת ר"ה דף כ"ט ע"א היינו מטעם ערבות שכל ישראל ערבים זה בזה כמ"ש רש"י שם והרי כ' הרא"ש במס' ברכות פ"ג ד' ך' ע"ב שהאשה אינה בכלל ערבות לכך אין מוציאי' אלא מי שחיובו מדרבנן עיי"ש ואני מסתפק אם האשה אינה בכלל ערבות דהיינו שהיא אינה ערוב בעד אחרים אבל האנשים שקיבלו ערבות בהר גריזים והר עיבל נתערבו גם בעד הנשי' וא"כ שפיר מוציא האיש את האשה אף שכבר יצא או דלמא כשם שהנשים לא

נכנסו בכלל ערבות כך לא קיבלו האנשים ערבות בשביל נשים ועיין ביבמות דף מ"ז ע"ב בתוס' ד"ה קשים גרים וצ"ע:
ט"ז סקי"ט דברי הט"ז תמוהים דחובת דאורייתא כבר יצא בתפלה ועיין מ"א ריש סי' רע"א:

סימן רעג

הא ודאי דלדעת המרדכי אפי' מפינה לפינה בחדר אחד ממש ג"כ בעינן שיהיה דעתו מתחילה לכך ק"ו מבית לסוכ' אלא שסובר הרמ"א והמג"א שאף שהתוס' והמרדכי נחלקו לדינא אם מפינה לפינה צריו שיהיה דעתו לכך מ"מ בהא שסובר המרדכי שמחיצות הסוכה שאינה עשויה לשום תשמיש רק למצוה לא מחשב מחיצה והוי כמו מפינה לפינה בזה לא נחלקו התוס' רק התוס' מוקי הירושלמי שמחיצות הסוכה היה מחיצה בפני עצמו ולא היה הסוכה בתוך הבית ממש והמרדכי סובר שסוכ' דירושלמי מיירי שהיה בתוך החדר ממש וא"כ דברי רמ"א והמג"א עולים כהוגן וכשט' התוס' והמרדכי לא הביא רק דמחיצ' הסוכה לא מחשב מקום אחר ובחנם השיג על זה האשל אברהם שם בפרק ע"פ:

סימן רפו

מחבר ועיין מה שכתבתי לעיל סימן רל"ב ס"ג בשם הכ"מ וכאן במוסף נלע"ד להקל וגם ל' הרמב"ם שם בפ"י מהלכות תפלה מורה להקל שהרי שם הלכה ד' התחיל במוסף ומנחה ומסיים אבל אינו סועד סמוך למנחה הרי דשבקי' למוסף ונקט רק מנחה ואף שמתחלת דבריו משמע שאף במוסף לא התיר רק טעימה עכ"פ שוב באכילת עראי ודאי דנראה להקל במוסף:
אחר מחילת כבודו נלע"ד שנעלם ממנו דברי הירושל' שם בפרק תפלת השחר שזה לשונו ר"ח בשם רבי יוחנן תפלת מנחה ומוספין מנחה קודם הוון בעינן מימר כשאין שהות ביו' להתפלל שתיהם אבל אם יש שהות ביום להתפלל שתיהם תפלת המוסף קודמת ר"ז בשם רבי יוחנן אפילו יש שהות ביום כדי להתפלל שניהם תפלת המנחה קודמת והרא"ש הביא דברי הירושלמי הזה (מחבר)

סימן רצג

הנה זה פשוט דג' ככבים בינונים אף שאינם רצופים הוא ודאי לילה ומה שבעינן כאן רצופים היינו להוסיף מחול על הקודש כמבואר כאן בב"י בשם ירושלמי וא"כ נ"ל

דכוונתו שאם רואה ג' רצופים רשאי לעשות מלאכה מיד דודאי כבר הוא מעט תוסף' מחול על קודש אבל ברוא' ג' ככבים שאינם רצופי' אינו רשאי לעשות מלאכה מיד דאף שבודאי הוא לילה מ"מ צריך להוסיף מחול על הקודש אבל כשרוא' ג' ככבים שאינם רצופים וממתין מעט אחר כן רשאי לעשות מלאכה שהרי הוסיף אותו מעט זמן שהמתין ושיעור תוספות זה אין לו שיעור כמבואר לעיל סימן רס"א כנלע"ד:

סימן רצו

ואם מצפה שיהיה לו למחר יבדיל עכשיו וכו' כצ"ל:

סימן רצח

פי' שעובד כוכבים ומזלות הדליק נר לחולה ממדורה שעשה העכו"ם לצורך עצמו וגזרינן דלמא מברך על מדורה ראשונה:

סימן שב

ומיהו לא מחויב אי לא וכו':

סימן שג

פי' וע"י הריפוי תמתח החוט מתוך הקליעה ואתי לאתויי החוט ד' אמות ברה"ר:
פירוש במפשיט העור והעור הולך לאיבוד אינו חייב משום מפשיט והטעם משום דאין דרך הפשט בכך אבל גוזז שפיר דרכו בכך אף אם השער והצמר אזלי לאיבוד עיין שם בריב"ש:

סימן שה

ש"ע סי"א עיין סי' ש"א סעיף מ"ה ובמ"א שם ס"ק נ"ו:

סימן שו

גי' דגול מרבבה בשלחן הטהור לכן לא מיקרי שכר שבת:
ועיין מג"א סי' כ"א ס"ק יו"ד ועיין באה"ע סי' ק"ו בב"ש ס"ק א' שכתב שם כתב עובד כוכבי"ם ומזלות הוי מלאכה גמורה:
פירוש כגון ר"א ששחרר עבדו להשלימו לעשרה משום מצוה דרבים ושם גם ר"א זכה במצוה להתפלל בעשר' (רמ"א):

סימן שז

מחבר ואם מותר לומר לגוי לפתוח החותם עיין פר"ח י"ד קי"ח ס"ק י"ח שאוסר וחכם צבי בתשובת סוף סי' צ"ט חולק עליו ועיין סי' תקי"ט במג"א ס"ק ד' ובט"ז ס"ק פ' בסופו:
גוף הדין דמותר לטלטל גט בשבת כתבו רמ"א בש"ע אה"ע סוף סי' קל"ו בשם מרדכי וסמ"ג אבל הא דכתב מג"א שאילו כתב בלע"ז לא נתבאר שם אבל רמ"א כאן בד"מ הוכיח זה מכח קושיא דלמה הוצרך הסמ"ג והמרדכי ליתן טעם שיכול ללמוד ממנו הלכות גיטין תיפוק ליה שלשון הקודש בלא"ה שרי שהלשון מצד עצמו יש בו קדושה אלא ודאי שגט מיירי אפילו שנכתב בלע"ז:

סימן שח

ודבריו תמוהים דלמה הוצרך למילף שבת מק"ו דחוה"מ והלא הש"ע לעיל סימן ל"א פסק בהדיא שאסור להניח תפילין בשבת משום שהוא זלזול לאות שבת וכן מ"ש המג"א אחר כך דאל"כ לדידיה וכו' מחוסר הבנה:
היינו שנתפרקו בשבת על השלחן ולכן כדי לפנות מעל השלחן מתירין ואף על פי שאין לו כלבים אם עכ"פ ראוין לכלבים אבל אם אינו על השלחן ופשיטה דנתפרקו בשבת גרע טפי מנתפרקו בע"ש דנתפרקו בע"ש הוה רק מוקצה ונתפרקו בשבת הוה נולד ועיין ב"י ועיין ד"מ:

סימן שיז

פי' שמותר בין לקשור בין להתיר דלדעת הרא"ש מעשה אומן אינו מעלה ואינו מוריד כלל:
פירו' דלפעמי' מניחו קשור לעולם:

סימן שיח

לא ידעתי למה הוצרך לו' דהלכה כרבה דאף לר' יוסף אסור לגלגל והב"ח שכתב דקיי"ל כרבה לפי שתמה על מה שהשמיט הטור דאסור אפילו מבע"י ע"ש אבל לענין איסור גלגול אדרבה לר' יוסף יותר יש לאסור משום שמא יזיז עפר וצריך לומר דגם המג"א כוונתו להקשות מה שהשמיט הטור דאסור אפילו מבע"י אלא דבין על המג"א ובין על הב"ח קשה למה הוצרך להקדים דקי"ל כרבה דהרי מבע"י גם לר' יוסף גזרינן שמא יטמין ברמץ וכמבואר בתוס' דף לט ע"א בד"ה אלא למ"ד עיין שם ועוד מתני' היא בריש

פ' במה טומנין ולא בחול ועוד שלא השמיט הטור דין זה והרי כתבו כבר בריש סי' רנז ואם כן בין הב"ח ובין המג"א תמהו רק על מה שהשמיט שאסור לגלגלו על גבי החול וא"כ צ"ע למה הוצרכו להקדים דהלכה כרבה:
(מג"א ס"ק כ"ו) צ"ל ולמה הכריע הרב"י בסי' זה להתירא דהא הוא בעצמו לא כ"כ בסי' רנג ס"ג וי"ל וכו'. כאשר הגהתי כצ"ל וכוונתו דשם בסי' רנג כתב ויזהר שלא ישים קדירתו על גבי קרקע ושתהיה רותחת ע' בסי' רנג ס"ה מ"ש לעיל:
ע' בלח"מ שם שהאריך בזה אבל לדברי המ"א שכ' כן גם גבי מיחם כשאר קושיית הלח"מ למה הוצרכו בגמ' לאוקמי כר"ש והלא גם לר"י מותר ועוד קשה דהא בהדיא אמרינן שם באוקימתא דאביי ולר"י אפילו מים מועטין אסור מפני שמצרף ע' בפ' כירה דף מא ע"ב וצ"ע וצ"ל דגם המג"א לא הביא דברי המ"מ לענין מיחם רק לשאר דברים ובמיחם צ"ל שאינו מצרף בו בודאי וכמ"ש המ"מ בעצמו שם:

סימן שכא

ולפי זה בעופות והוא מין דרכיך מותר ע"ש במ"א סי' ש"ח ס"ק נ"ז ואולי כיון שעכ"פ אין דרך לאכלו כך לא דמי לירקות וע"כ באווזות פטומות שאם יצלם מפסיד כל השומן מותר ע"י עכו"ם ואם אין עכו"ם והוא הפסד גדול מותר לישראל לשפוך עליהם מים שוב מצאתי בא"ר סי' ש"ח ס"ק ע' שחולק על המג"א:
לא ידעתי מה קשה לו דודאי גרע מפירות העומדים לאכילה כי הם אין עומדים לסחיטה אבל דבש עומד לסחוט מן החלות הרי הוא ממש כביצה שכתבו תוספת במס' שבת דף קמ"ג ע"ב ד"ה הלכה כר"י וכו' לפי שעומדת לסחוט מהתרנגולת היא בכלל גזירת משקין שזבו יותר משאר פירות:

סימן שכג

היינו לדעת ש"ע שם בי"ד אבל לדעת רמ"א אפי' בחול אסור לבטל לכתחלה אפי' איסור דרבנן היכי דלא מיקלי קלי איסורא ואפי' באיסור דרבנן אסור משום מתקן משום דקודם ביטול לא חזי כלל ועיין במג"א ס"ק י"א אלא דאם המג"א קאי לדעת הש"ע שם א"כ אין חילוק בין קלי איסורא או לא שהרי הרשב"א שמתיר להוסיף על איסור דרבנן לבטלו יליף מן העצים שנשרו מן הדקל והרא"ש שאוסר סובר דשאני עצים דמקלי קלי איסורא וא"כ איך מסיים המג"א והיכי דמקלי קלי וכו' וממ"נ לדעת הרשב"א כל איסור דרבנן דמקלי מותר גם ביום טוב ולדעת הרא"ש היכי דלא קלי איסור אף בחול אסור לבטלו:

סימן שכה

והיינו בסוף סי' זה ושם בודאי כוונתו להחמיר בערב בכדי שיעשה דבשבת אין סופדין ובספר א"ר לא הרגיש שהוא טעה ותמה בחנם על המג"א:

סימן שכח

עי' בתוי"ט בפ"י דשב' ריש משנה ו':

סימן של

דבריו מגומגמין קצת והן אמת דזה שפיר מוכח מדברי הרמב"ן שאפי' ידוע שכלו חדשיו אין מחללין שבת בשביל הוולד אפי' ישבה על המשבר אם אמו בחיי' שהרי אפי' כלו חדשיו מותר להורגו דהיינו לחתכו אבר אבר כל זמן שלא יצא ראשו אבל במתה אמו דתו לאו ירך אמו הוה יכול להיות שאף בספק כלו לו חדשיו מחללין עליו השבת:

סימן שלד

ואם לא עבר רק בטלטול מוקצה ודאי אין להחמיר כל כך דהא יש אומרים בריש סימן זה דמותר לטלטל מעות ודברים מוקצים במקום פחד היזק רב ופשיטא אם באו מים לשטוף שיש חשש שיבוא לידי איסור תורה שאין להחמיר כל כך על הטלטול ואמנם טלטול נר דלוק להציל ממון חמיר משאר מוקצה שיש בו חשש כיבוי ג"כ ונ"ל להקל בתענית שלשה ימים בה"ב ואולי גם בתחומין שהחמיר מהר"ם על האשה להתענות ארבעים יום מיירי שלא היה כל כך מורא הפסד רב:

סימן שמ

ודאי דבריו נכונים שאם יש איסור באותיות גם בצורה יהיה אסור וזה א"א שהרי אמרו יוצאין בסריקין המצויירין בפסח והרי יוצאין היינו בלילה ראשונה שהיא יו"ט ואף לכתחלה לא אסרו עשייתן רק משום חימוץ אבל אם הם כבר עשוים יוצאים בהם לכתחלה וע' בפסחים דף ל"ז ע"א וסריקין המצויירים היינו שמצוייר עליהם צורות עופות ודגים וע' מגיד משנה פ"ה מהלכות חמץ ומצה ולכן אם איתא לדין זה כ"ע מוכרח להיות חילוק של הר"ש הלוי דדוקא שכותב מדבר אחר אבל אם היא מהעוגה עצמה שרי כנלענ"ד. ועוד נלענ"ד לא מבעיא לת"ה שהביא המ"א בסימן שי"ד סק"ה דבאיסור דרבנן מותר פסיק רישיה אם כן מוחק זה דלאו ע"מ לכתוב הוא רק איסור דרבנן וכיון

שאינו מתכוין מותר אלא אפילו לדעת המג"א שם שאפילו באיסור דרבנן אסור פסיק רישיה מ"מ הרי היכי דאינו מתכוין ומקלקל ועושה כלאחר יד גם המג"א מתיר שם אפילו בפסיק רישיה ומכ"ש כאן דכולהו איתנהו דמקלקל הוא וגם כלאחר יד דאין דרך מחיקה בכך ומכ"ש אם אינו שובר בידו רק בפיו דרך אכילתו, וגם איסור דרבנן שאינו ע"מ לכתוב פשיטא דאינו מתכוין מותר אפילו בפסיק רישיה. ולכן מלענ"ד היתר גמור בדבר זה וכן כל האחרונים תמהו על איסור זה רק שלא מלאו לבם להקל כיון שזה יצא מפי מהר"מ מרוטנבורג עיי"ש במרדכי ונלענ"ד דמהר"ם שם נשאל על עוגות התינוקות שכותבין עליהם אותיות ותיבות איך אוכלין אותם התינוקות ביו"ט וכו' ע"ש במרדכי וכיון שכת' עוגות התינוקות בה"א הידיעה נלענ"ד שהיו רגילים לכתוב בכונה שיאכלנו התנוקות לסגולה להתחכם וע' בערוך ערך קל"ו ואם כן זה הוה מתכוין וגם לאו מקלקל לכן לא התיר רק לתינוקות אבל בענין אחר מותר אף לגדולים והמחמיר יחמיר לעצמו ולא לאחרים:

סימן שנב

היינו מרה"ר וע' ס"ק ה'

סימן שסה

היינו רחבה יותר מב' סאתים ולא הוקף לדירה:

סימן שעא

פירוש דבעובדי כוכבי"ם ומזלו"ת אם הלך בשבת מה נ"מ שהעכו"ם אינו אוסר והלא ישראלים אוסרים זה על זה שהרי לא היה יכולים אתמול לערב בעוד שהיה הגוי כאן ואוסר עליהם וזה שרמז המג"א לסי' שפ"ג: גי' דגול מרבבה בשלחן הטהור

סימן שפב

ומשתכח תורת עירוב ואם יערבו יאמרו עירוב כו':

סימן שפט

ואם יש לו פתח פתוח לשכונות הגוים ג"כ אינו אוסר במבוי דלא עדיף ממומר לעיל שפ"ה ואולי יש לחלק דמומר שאני שאצלו שוה שכונת הגוי לשכונות ישראל אבל

ישראל בשכונת הגוים אסור לו הטלטול ובמבוי מותר לו לטלטל כלים ששבתו במבוי וע' לעיל סימן שס"ה בדברי אבן העוזר מ"ש על דברי המג"א בס"ק ז':

סימן שצג

מחבר וע' בט"ז סי' ת"ר ס"ק ב':

סימן שצד

ול"נ דלא קשה מידי דכיון דפליגי בזה ר' מאיר ורבנן פסק גבי יו"ט לענין איסור לפחותן לכתחלה כרבנן אבל לענין עירוב קיי"ל הלכה כדברי המיקל בעירוב אפילו יחיד נגד רבים כדאיתא בעירובין דף מ"ו ע"א וק"ל ואף דלענין לערב לכהן בבה"ק פסק הטור בסימן ת"ט לחומרא כרבנן ועיין בראש"ש בריש פרק בכל מערבין שהטעם משום דתליא בפלוגתא דרבי ור"י בר יהודה באוהל זרוק יהלכה כרבי מחבירו ועיין בב"ח בסי' ת"מ שם שאני זה הדבר דהלכה כרבי מחבירו הוא כלל מפורש בש"ס וכבר כת' הרא"ש בפ' עושין פסין סימן ד' דאף הלכה כדברי המיקל בעירוב מ"מ אינו יכול לסתור כלל המפורש בש"ס במקום אחר שאם כללו בש"ס הלכה כפלוני נגד פלוני אפילו לענין עירוב אמרו אבל כאן פלוגתא דר' מאיר ירבנן אין שום כלל דהלכה כרבנן רק מטעמא דר' מאיר הוא יחיד נגד רבים ולענין עירוב בפירוש אמרו הלכה כדברי המיקל בעירוב אפילו יחיד נגד רבים ועוד דכאן גבי עירוב ר' מאיר נשנה בלשון חכמים וראיה דפליג נשנה בלשון יחיד ולכך גבי יו"ט שנאו התנא בלשון יחיד לא לפסוק כמותו משא"כ בעירוב מש"ה שנאו בלשון חכמים משום דהלכה כמותו לקולא ודו"ק היטב בכל המקומות שרשמתי:

סימן שצז

כוונתו דשם בס"ק זיין מבואר דדוקא ביצה דעביד לטעמא וחזותא לא בטיל אבל מים ומלח בעיסה בטלים ולפי זה דין זה סותר לדברי הב"י שם אמנם דין דהכא אי אפשר לדחות שזה מימרא דרב אשי בביצה דמים ומלח בעיסה כרגלי שתיהם ולא בטלי בעיסה משום דהוי דבר שיל"מ אמנם תוס' שם כתבו שני טעמים האחד דגבי תחומין שהוא משום ממונא לכן חמירא והוי כמו בעלמא מין במינו ועוד כתבו תירץ אחר דמים ומלח שבאים לתקן העיסה הוה מין במינו ולפי"ז ה"ל למג"א כאן לכתוב תירץ ראשון של התוספות אמנם כוונת המג"א נלע"ד לפי שהוא איסו' מדרבנן עבדינן בכל דוכתי לקולא וכאן באיסור תחומין לפי תירוץ הראשון של התוספת היה הדין כן בכל דבר שאם אשה

לקחה איזה דבר לערב בתבשיל ולקחה מאשה אחרת הוה כרגלי שתיהן ובזה סמכינן אתירוץ השני דדוקא מים ומלח מיחשב מין במינו ושם בסי' תקי"ג דמיירי באיסור מוקצה שאינו תלויה בממון אמרינן להיפך דתירוץ הראשון עיקר ולכך מים ומלח בטלים אם הם של מוקצה ונתערבו בעיסה ובסי' שי"ח כתב טעם מרווח כיון שנתבטל קודם שנאסר אפי' לתירוץ השני של התוס' שרי:

סימן שצח

ובורגנין אין צריכין להיות ד' אמות על ד"א כן מוכח במסכת סוכה דף ג' ע"ב ויותר מוכח שם ברש"י בד"ה לא חזי למלתא דכל בית עשוי לדירת קבע תמיד ואם כן משמע דמה שהוא לדירת עראי חזי אף דליכא ד' אמות על ד"א ואם כן בורגנין שהוא רק ללינת לילה ולאדם אחד לא בעינן ד' אמות אבל זה פשוט דלא מחשב בורגנין אלא עשו באמת לצורך שומר השדה או פירות דאל"כ האי בית שאין בו ד' אמות על ד"א אף דלא חזי למלתא מ"מ להוי כבורגין אלא ודאי כיון שאינו עשוי לשמור בו לאו כלום וא"כ מי שרוצה לעשות צריפין בכל שבעים אמה כדי להרחיב התחום ואותן צריפין עשוין רק בשביל כן ולא לשמור מהם שדות או פירות לאו כלום הוא וזה פשוט מאוד בעיני:

סימן תכה

רמ"א ובפראג המנהג להפטיר שמעו עיין אליה רבה סימן תקמ"ט:

סימן תכח

מחבר ולפי שבהושע הוא סיום ההפטרה זו ופושעים יכשלו בם ואין מסיימין בזה לכך מוסיפין בו פסוקין ובאבודרהם כתב שמוסיפים פסוקי מיכה מי אל כמוך וגו' ובתו' במס' מגילה דף ל"א ע"ב מוכח שמוסיפים פסוקי יואל תקעו שופר וגו' ועבור זה נשתבשו המנהגים בזה וגם בחומשים נרשם פעם כן ופעם כן והאלי' רבה כתב שבפראג נהגו להוסיף פסוקי מיכה וגם פסוקי יואל ולא ידעתי לזה טעם וריח תרתי למה ואמנם בתוס' מגילה שם יש לומר שהם לשיטתם שם שמפטירין שובה בשבת בין יום הכיפורים לסוכות ואז שייכים פסוקי יואל עיין שם בתוספ' ואנן לא נוהגין לקר' שובה רק בין ראש השנה ליום הכפורים כמבואר כאן בהגהת רמ"א ולכן נלע"ד להכריע כשקורין וילך בשבת שובה יש לסיים בפסוקי מיכה כי מיכה והושע שניהם נתנבאו בפרק אחד כמפורש בפסחים דף פ"ז ע"א אבל כשקורים האזינו בשבת שובה יש לסיים אחר

ופושעים יכשלו בם בפסוקי יואל לפי ששייך מעין הפרשה דכתיב יערוף כמטר לקחי וגו' כשעירים וגו' וכרביבים עלי עשב וגם בפסוקי יואל כתיב ויורד לכם גשם מורה וגו' וכמ"ש התוס' שם כנלע"ד דלא כלבוש ודלא כא"ר וכן משמע בחומשים ישנים שבפ' וילך סיימו בפסוקי מיכה בהאזינו סיימו בפסוקי יואל ולפי שלא ידעו שום טעם בזה לכן נשתבשו המנהגים ואני הנלע"ד כתבתי ודע דפסוקי מיכה הם מעין הפרשה בפ' וילך דכתיב וחרה אפי וגו' ובפסוקי מיכה כתיב לא החזיק לעד אפו:

סימן תל

אי משום הא לא אריא דאין דבר זה מוסכם שקמח מקרי לח בלח ועיין בש"ך י"ד סימן ק"ט סק"ג ואדרבא מדברי מהרש"ל עצמו הביאם הש"ך שם ס"ק יו"ד משמע דס"ל קמח בקמח מקרי יבש ביבש. אלא דאף על פי כן קשה אם כן חד בתרי בטל כיון שאין כאן דבר חשוב ולמה צריך שיאכל ממנו קודם פסח ואין לומר דחשש ליש מחמירין שהביא רמ"א בסימן ק"ט ע"כ דחומרא זו לא שייכא אלא באוכל התערובות כך ביבש אבל קמח זה יעשה ממנו מצות ואז יתבטל בששים ומבטל לכתחלה אין כאן כמבואר שם סימן ק"ט ס"ב ונלע"ד דרש"ל חשש דחמץ מיקרי דבר שיל"מ וע"ל סי' רמ"א במ"א סק"ו וסבירא ליה כדעת המחבר בי"ד סימן ק"י ס"ז דגם בדבר שיל"מ מהני שנאכל אחד מהם להתיר התערובות הנשאר ודו"ק היטב ועיין בי"ד שם בש"ך ס"ק נ"ז:

סימן תלב

ממצות מילה אין ראיה ששם אם אין האב מל חייבים ב"ד לממהלי' ולכך כל אחד יכול לברך אבל נראה לי ראיה מעושה שליח לתרום שהשליח מברך דאל"כ שאין השליח מברך א"כ לא הי' מועיל לכתחלה לומר לשליח לתרום כשם שאלם וערום אינם תורמים לכתחלה משום הברכה ועיין ברמב"ם הל' תרומה פרק ח' הלכה ח' וק"ל:

סימן תמא

וע"ש בש"ך ס"ק ל' דסובר דלא מהני חליפין וק"ס בעכו"ם:
וברש"י ובפסחים דף ל"א ע"ב בד"ה הגעתיך לא משמע כן:

סימן תמב

וסובר הואיל והותר הבערה לצורך הותר נמי שלא לצורך אבל לאפותו אסור דבאפי' לא אמרינן הואיל ומותר לצורך וכו' ועיין ברמב"ם פ"א מהלכות יום טוב וסובר הטור

כפשטן של דברי הרמב"ם שם דדוקא בהוצאה והבערה אמרינן מתוך ולא בשאר מלאכות אפילו באוכל נפש עצמו ודלא כדעת הרב המגיד שם ועוד אפילו לדעת הה"מ לא הותרו שאר מלאכות רק שאינו לוקה מטעם הואיל ומקלעי אורחים וכמבואר ברמב"ם שם דין ט"ו מה שא"כ הוצאה והבערה הותרו מן התורה לגמרי אפילו שלא לצורך כלל. ומ"ש הט"ז ססי' תמ"ו ס"ק ג' בשם הטור שאפי' לא ביטלו אסור לשורפו בי"ט הט"ז העתיק תחילה דברי הטור שכת' כן בשם יש אומרים אבל במסקנ' מסיק הטור בשם אחיו הר"ר יחיאל שאין לשורפו בי"ט אם לא ביטלו וכ"כ נוקש' זה א"א לבטלו אפי' בעודו נוקש' שאסור בהנאה מדרבנן ואינו ברשותו דלבטלו:

וכן מוכח מתוס' בפסחים דף כ"ט ע"ב ד"ה רב אשי בסוף הדבור דאל"כ איך הוכיחו דמשה' חמץ כדי לבערן אינו עובר הרי מעילה בשוה פרוטה ובל יראה בכזית ודלמא מיירי דלית ביה כזית ואית ביה שוה פרוטה אלא ודאי דגם לענין בל יראה חצי שיעור אסור מן התורה ועיין במסכת שבועות דף ט"ז ע"ב בתוס' ד"ה מה"מ ודוק דמשמע דלא אמרינן במה שאינו איסו' אכילה חצי שיעור אסור מן התור' ואולי בבל יראה הואיל והוא בדבר מאכל אמרינן כשם שלענין אכילה חצי שיעור אסור מן התורה ה"ה לענין בבל ירא' והיותר נלע"ד דבדבר שאינו איסור אכילה חצי שיעור אינו אסור מן התורה אבל אסור מדרבנן וא"כ דברו תו' בשבועות דף ט"ז ע"ב עולים כהוגן וגם דברי התו' בפסחים דף כ"ט ע"ב צדקו דגם מה שאסור מדרבנן שוב אין בו מעילה שהרי כתבו שם דהך דאין פודין הוא רק מדרבנן ואיהו לא מעל:

סימן תמג

פי' דלדעת הלבוש אין בין דיעה קמייתא דס"ל שליש יום ובין דיעה בתרייתא דס"ל שני שעות קודם חצות אלא דבר מועט:

סימן תמז

דבריו צ"ע שהרי אפילו באותה התרנגולת כתב גם כן הש"ע שם הטעם משום היפך השפוד ושם ודאי יש חילוק בין תרנגולת כחושה לשמינה כמ"ש המג"א שם בסי' תס"ז ס"ק ל"ד:

במקום הפסד להתיר נ"ל להגיה אף שלא במקום הפסד ודוק:

בחנם החמיר דלענין להפליט מבלוע בכלי גם ציר לא הוה כבוש בפחות מעת לעת ועיין בי"ד סי' ע"ט בש"ך ס"ק ס"ח ואף שהמג"א לעיל ס"ק ט"ו מסיק בזה דלא כש"ך מ"מ בחומץ שבלא"ה אינו כמו ציר יש להקל:

לא קאי אנתנוהו קודם שני חדשים דאז ודאי אפי' כזית מותר לשהותו שכבר נתקשה אלא כלפי מה שאמר אסור לשתותו דמשמע לשהותו מותר כמ"ש המג"א על זה מסיק שאם יש כזית במקום אחד חייב לבער ואולי היינו אם נעשה תוך שלשים:

וע' בר"ן שדימ' אותו לתרומות ח"ל וע' בי"ד סי' שכ"ג בטור ובב"י:

כוונתו דיבש ביבש חוזר וניעור ולפי זה מ"ש הב"י בסי' תמ"ז שרבינו ירוחם כ' בשם הרשב"א דחוזר וניעור בפסח צ"ל דהיינו דוקא יבש ביבש אבל לח בלח ודאי סבירא ליה להרשב"א דאינו חוזר וניעור דאל"כ ל"ל למימר דהוי כמבטל איסור וק"ל:

נלע"ד דאף שעדיין היתר היא מ"מ חמץ דשמו עליו הו' כמבטל איסור:

לענ"ד נר' לאסור בחלב חטה דחמץ שמו עליו ולהתיר בחלב בהמה דעדיין היתר הוא וע' מה שכתבתי לעיל

סימן תמח

לדעתי היות מובחר שבדרכי הקנין שיקנה החמץ לנכרי בק"ס דהוי קנין חליפין ומה אעשה והש"ך בח"מ סימן קכ"ג ס"ק ל' קיהה בדבר

פי' ותחזירנה לי אחר פסח ונמצא שכל ימי הפסח הוא מתנה גמורה משא"כ בי"ד סי' ש"ה ס"ח באומר לכהן הילך חמשה סלעים ותחזירם לי לא גמר שם מתנה אפילו שעה א' וע"ש בט"ז ס"ק ז' מה שכתב בשם הפרישה ובש"ך ס"ק ח' ובחנם השיג החק יעקב בזה על המ"א:

סימן תמט

כוונתו מדפירש רש"י ותו' הוכחה דאזלי' בתר רוב עוברי דרכים מדאסרו באכילה ולזה הוכרח התוס' שם לפ' בסוף ד"ה שהולכין שאם היה של ישראל היה אפשר לתלותו אחר פסח והלא יותר טוב לפרש דמיירי אחר פסח מיד וא"א לתלותו שנעשה אחר הפסח ואז ממילא מוכח דאזלינן בתר רוב עוברי דרכים מדהתירו בהנאה אלא ודאי דלענין הנאה אפילו אין הולכין אחר הרוב עוברי דרכים אפ"ה הוה שרי בהנאה ועיין במהרש"א שם:

סימן תנא

לא נזכר שם דבר מזה ואמנם דין זה הוא בסימן ק"ה ס"ז בהג"ה ומשמע שם בש"ך דבאיסור שמן שנבלע בכלי אפשר שאוסר כולו וע"ש בש"ך ס"ק כ"ג:

סימן תנג

אין זה נתבאר במהרי"ל ואולי כיון שהחמיר הרב מהרי"ל כ"כ בשאר שמנים מחמיר בשמן זית על כ"פ לאכלו דלמא אתי לאחלופי אכן לדעת הד"מ ודאי שאין לגזור שמן זית אטו שאר שמנים ואעפ"כ לא ראיתי מנהג שיאכלו שמן זית בפסח ועוד נל"ד חומרא בשמן זית שהרי הזיתים כותש במכתש' כדאי' במנחות דף פ"ו ע"א במשנה ובגמ' והזתים מקרי דבר חריף ע"ל סי' תמ"ז ס"ח וע' סי' תנ"א סט"ז במדוכה וא"כ יש לחוש אולי נכתשו במכתשת שכתשו בו חמץ והד"מ בשאר שמנים לא חש לקבלת טעם ממכתשת משום ששאר שמנים אינם נעשים מדבר חריף אבל זית הוא חריף ואם כן נהפוך הוא ושמן זית גרע טפי משאר שמנים ואף דלענין דיעבד נלע"ד שאין אוסר תערובת אבל לכתחלה אסור ליתן שמן זית לתוך תבשיל:

סימן תנז

לא ידעתי מנ"ל הא ובמס' נדה דף ל"ב משמע דוקא בזיבה מטמא קטן בן יומו אבל בקרי בעינן בן תשע שנים ויום אחד וכן מבואר להדיא ברמב"ם פ"ה מה' שאר אבות הטומא' הל' ב' וע' ברמב"ם פ' ראשון מהל' מטמא משכב הל' ד':
גירסא זו תמו' ומעולם לא שמעתי תרתי טבילה וביטול ברוב והגירסא בטור ע' ב"ח:

סימן תסא

ול"נ לחלק דחמץ נשתמש בכל השנה מבליע בכל מקום מהתנור ממשות החמץ אבל בחג השבועות שבמקרה אפו בו וא"כ אף שאין גחלים מהלכים ע"פ כלו אולי גם מתחלה לא נבלע כלל במקו' זה ואם נבלע שמא גם בשעת היסק לא היה מתחילה גחלים במקום הזה וכבכ"פ משא"כ חמץ שתשמישו תדיר והסיקו בכל השנה תדיר ובולע ע"י הוסק ? מחלי' ממש בכל מקום:
ואם שרוי הרבה צריך שיהיה פרוס' שיש בה כזית עיין סי' קס"א במ"א ס"ק י':

סימן תסז

לע"ד נראה אם נתערב יבש יבש קודם הפסח ונאכל א' מהן מותרין הנשארים בפסח אפי' אחד אחד דהרי הא גופא דחוזר וניעור הוא פלוגתא אפי' ביבש וכדמוכח ממה שכתבתי בסי' תמ"ז ס"ק מ"ה במג"א:
היינו לאכול שנים שנים ומ"מ בהפ"מ נלע"ד כיון דיבש ביבש הו' פלוגתא אפי' בפסח וי"א דבטל אם כן היכי דנאכל א' מהם יש לסמוך בהפ"מ להתיר אפי' אחד באחד:
ולעיל בסי' תמ"ז מסיק הוא עצמו שמטעם עירוי אוסר המרדכי וגם כאן לא ידעתי מה הכריחו לומר דכ"ש אסור הא ג"כ יש לאסור מטעם עירוי:
כדי קליפה או כדי נטילה ולא יותר ע' במ"א ריש סי' תמ"ז ס"ק ד' וע' סי' תנ"א במ"א ס"ק ל"ז:

סימן תע

היינו בבא אחר ודאי נפל אבל אם בא אחר ולד שמת תוך ל' יום שהוא ספק נפל כיון שמן התורה אמרינן רוב ולדות של קיימא הם כמבואר באבן העזר סי' קס"ד אף שלענין חליצה מצרכי' ליה חליצה מ"מ לענין תענית בכורים יש להקל:

סימן תעא

ועיין מ"ש המ"א סי' תנ"ד ס"ק א' ונסתר הוכחה זו:

סימן תעז

ונראה דמי שאירע לו אונס שלא יכול לאכול פרוסת המוציא עד חצות לא יברך על אכילת מצה דספק ברכות להקל ואם החשיך לו עד סמוך לחצות יקדש וישתה כוס ראשון ויטול ידיו ויברך המוציא ועל אכילת מצה ויאכל והגדה יאמר אח"כ וע"ל סי' תפ"ג אלא שכאן יברך גם על המרור תיכף קודם חצות קודם אמירת הגדה:

סימן תפג

ואם אח"כ הביא לו יין אחר שכבר קידש על הפת נלע"ד שיאמר ההגדה עד משיעבוד לגאולה ולא יסיים ונאמר לפניו הללויה רק יתחיל ברכת אשר גאלנו וגומר ויברך בפה"ג וישתה כוס ראשון ואח"כ יאמר הללויה וגומר כל חצי הראשון של הלל ויברך בפה"ג וישתה כוס ב' ואמינא טעם לזה כדי שיאמר איזה שבח על כל כוס וכוס ועיין במרדכי

ואף שכתב ההג"ה שם שסיפור הגדה הוא רק סיפור דברים ולכך קבעו גם חצי הלל עם ההגדה היינו בעושה הסדר כסדרו ואמר קידוש על כוס ראשון אבל בזה שלא קידש על הכוס מוטב לחלק ההגדה עם ההלל לשני כוסות:

סימן תפז

דלפי זה בחתם ביו"ט בשל שבת אפי' הזכיר של יום טוב באמצע לא מהני דלא דמי להך דסי' רס"ח וכך הם דברי המג"א בסי' רס"ח ס"ק ל' דגרע טפי כשחתם בשל יום א' והיינו כמסקנתו כאן:

סימן תצג

רמ"א וחתן בשבת שלפני חתונתו שקורין שפי"ן האל"ף עמ"ש לקמן סי' תקנ"א במ"א ס"ק ו' מ"מ בספירה ובפרט אחר ל"ג בעומר נלענ"ד להתיר בע"ש של שבת שקורין שפינהאל"ף:

סימן תצז

היינו באותן שמזונותן עליך דאין איסור רק משום שמא יקח מהם ולכך מותר בריחוק מקום אבל באין מזונותן עליך בכל גווני אסור ובזה דברי המ"א בסימן שכ"ד ס"ק ז' נכונים:

אין מזה סתירה דכאן מוקצה הוא מצד עצמו דרבנן ואם כן יש כאן במילי דרבנן ספק ספיקא בזה מותר בדבר שיל"מ אבל שם בסי' תקי"ג מיירי בי"ט שני שאחר שבת שגוף האיסור הוא דבר תורה אם היה היום י"ט ונולד אתמול בזה אין להתיר ס"ס בדשיל"מ ולכך צריך אמירת הגוי וע' בי"ד סי' ק"י בט"ז ס"ק י"א ועמ"ש בי"ד סי' רס"ו ס"ח:

סימן תצח

דברי רש"ל תמוהים בעיני דהתו' שם כוונתם בעגל לא שייך איסור נולד כמו ביצה היינו שאסורה משום משקין שזבו או משום פירות הנושרין ובעומד לאכילה אבל בעומד לגדל אדרבא כמו שמוקצה דבע"ח חמיר טפי הה"ד נולד:

סימן תקא

(מחב' ס"ג) צ"ע דלהרמב"ם שהאיסור משום מוקצה מה לי שמלפניו או לא דבשלמא אם האיסור משום חשד שמגבב ולצורך מחר שייך קדירתו מוכח' ועיין מג"א ס"ק ז' אבל

לענין מוקצה בענין מוכן מאתמול ובשדה ל"ש מאתמול לפניו והיו רוצה לבשל כאן. והרי הם מוקצה:

סימן תקה

לדעתי מביצה אין ראיה דביו"ט אחר שבת בהכנה כי האי דשבת מכין ליו"ט בדבר שלא היה בעולם שהוא הכנה מן התורה ודאי אף של עובדי כוכבים ומזלות אסור וא"כ גם בכל י"ט אסור משום י"ט אחר שבת כמו בשל ישראל אבל בשאר נולד אולי בשל עובדי כוכבים ומזלות ליכא איסורא:

סימן תקז

ולענ"ד לא קשיא ולא מידי ודברי המג"א אצלי תמוהים שאם היה זה כלל גדול לתורה שכל שאחר יכול להנות בתחלת בעורו אסור א"כ למה כתבו תו' שם כמו נו"נ שאין קרבין ביו"ט והרי בנו"נ טעם אחר יש לפי שמשולחן גבוה קזכו וכמו שאמרו בביצה דבהמה חצי' של נכרי מותר לשחטה ונו"נ אסור משום דמשולחן גבוה קזכו ולפי דברי המג"א קשה הלא בלא"ה יש הפרש דבהמה חצי' של נכרי יכול הישראל להנות משלו תכף משא"כ נדרים ונדבות צריך להמתין אחר זריקה אלא ודאי דלא איכפת לן אם יוכל להנות תכף או אחר כך וכוונת התוספת בפסחים הוא לפי מ"ש בביצה דף כ"ז ע"ב בד"ה ועל החלה שנטמאת שהביאו ראיה דמותר לשרוף תרומה טמאה מן התורה ביו"ט אף שעקרה לצורך גבוה מ"מ מותרת להדיוט ולכן דעת התוספות דהיכי שהיא מותרת תכף להדיוט מותר אף שעקרה לצורך מצוה והיכי שאין בה צורך גבוה אף שאינו מותר תכף להדיוט גם כן מותר רק היכי שעקרה לגבוה וגם אסורה בתחלתה להדיוט אז אסור ביו"ט ולכן אסור שריפת חמץ שעיקר לשם מצות ביעור וגם אסור להדיוט בתחילת ביעורו:

סימן תקט

כ"כ גם במהרש"א בביצה דף ל"ג ע"א:

סימן תקיג

היינו בשאר איסורי' אבל בתחומין מדאי לא בטיל ועיין לעיל סי' שצ"ז במג"א ס"ק ט' מ"ש שם:

סימן תקיד

עיין לעיל סי' תצ"ח במג"א ס"ק ל"ג וצ"ע ונראה דכאן מיירי בחול דק ותיחוח כל כך שהנר נכנס מאליו שם:

סימן תקיח

ואף דשם לא נסתלק המוקצה מן העולם שהרי המעות הם בעין אף שנסתלקו מעל המוכני אבל בסוכה שנפלה נסתלק איסור סתירה לגמרי ומתחלה לא היה איסור רק מדרבנן ברעועה ולכך אמרינן שמותר ועיין בביצה דף ל"א ע"ב בתוס' בד"ה ונפחת דגם זה לא מקרי מסתלק מן העולם ושפיר מדמה ליה המג"א למעות שעל הכר אבל באמת אינו דומה דודאי כיון שנפלה נסתלק איסור סתירה אבל כוונת התוס' שם לאיסור מוקצה שהרי הלבני' מלבד איסור סתירה שיש בהם יש בהם ג"כ איסור מוקצה דשרגינהו אקצינהו:

סימן תקכו

ואף דבסי' תמ"ג השיג ע"ז כאן משום שמחת יו"ט הסכים:

סימן תקכז

אבל אם הוא ביום טוב של גליות יכול לערב בתנאי. והרמב"ם סובר דבזה שאנו בקיאי' בקביעא דירחא ואנו עושין שני ימים אינו יכול לערב ביו"ט על תנאי והביאו הטור בסימן שאחר זה וכתב הב"י שמהר"א כתב דבשל סופרים הלך אחר המיקל וכ' עליו הב"י דבלאו האי טעמא דהלך אחר המיקל ג"כ שרי כיון שהרבה פוסקים חולקים על הרמב"ם ואומר אני שעכ"פ הי' ראוי לומ' להיפך שכדאי הוא הרמב"ם לסמוך עליו שלא לברך על עירוב זה. ואמנם בזה לא שייך לומר לסמוך עליו שהרי לדידי' שאסור לו לערב ואעפ"כ אמינא שכל זה היכא דליכא גדול העיר המערב בשביל כל בני העיר או שפשע זה ולא עירב מאתמול אבל היכא דאיכא גדול העיר וגם זה הניח עירוב אתמול ונאבד שאז לדעת הרמב"ם יכול לסמוך על עירובו של הגדול שהרי הוא אנוס היום אלא שלדעת שאר הפוסקים שסוברים שיכול לערב בתנאי אינו יכול לסמוך על עירובו של גדול העיר בזה אמרינן כדאי הוא הרמב"ם לסמוך עליו בשל סופרים ואינו צריך להניח היום כלל ובפרט לברך עליו דהוה להרמב"ם ברכה לבטלה ושב ואל תעשה עדיף וסומך על גדול העיר:

סימן תקמג

ובכלי פשתן נלע"ד דמותר ועיין סי' תקס"ד ס"ב:

סימן תקמח

היינו בי"ט שאם אינו קוברו אסור לעשות תכריכין כמבואר בסימן תקכ"ו סוף סעיף ד' אבל בחול אף שאין מניחין העובדי כוכבים ומזלות לקוברו בו ביום אכתי שייך אנינות שהרי מחויי' בכבוד המת בעשיית תכריכין ואינו דומה למי שהוא בתפיסה ולדינא יש בזה מקום לפלפל:

לא ידעתי כוונתו בזה דרמ"א שם איירי בחול אבל בשבת ויו"ט אין אנינות חל ולמה יהיה אסור בדברי תורה ולענ"ד נראה שמותר בשבת וי"ט בדברי תורה ותדע מדאמרו במסכת מועד קטן דף כ"ג ע"ב איכא בינייהו תשמיש ולא אמר תלמוד תורה אם כן מכלל דלכ"ע שרי בתלמוד תורה ואולי גם מהר"ם לובלין לא קאמר אלא בליל יו"ט שני:

אם גערו בו חביריו בתוך הרגל אם מותר לגלח בחוה"מ עיין בהלכות קטנות חלק א' סי' רפ"ה וע' בשיורי כנה"ג סי' תקל"א:

סימן תקנ

וע' סי' תקנ"ט במג"א סוף ס"ק י"א ואולי כוונת הר"ש הלוי שם בת"צ שנדחה:

סימן תקנא

ז"ל מהרי"ל. מהרי"ל עשה שפין האל"ץ לבנו הר"ש בעודנו נער בשבת ו' אב והיה האב לבוש קטא של שבת לכבוד בנו והחתן היה לבוש כל בגדי שבת וכו' ומדכתב ו' אב ולא כתב בשבת חזון סתם וכמ"ש מקודם לזה מהרי"ל לא שינה שום בגד בשבת חזון כו' לכן נלע"ד שלא רצה להתיר לחתן סתם בשבת חזון דא"כ היה משמע אפי' חל ט"ב בשבת ולכן כתב יום המעשה שהיה ו' אב בשבת אבל אם חל תשעה באב בשבת שאז לדעת יש מי שאומר בסעיף ד' יש לו דין של שבוע שחל ט"ב בתוכו אז גם בשביל כבוד החתן אין להתיר אמנם ראיתי בד"מ ששינה לשון מהרי"ל שאצל היתר החתן סותם וכתב להתיר לחתן בשבת חזון ובהיתר קטא של שבת לאבי החתן כתב בשבת ו' אב ונלע"ד שבכיון כתב כן וכוונתו להתיר להחתן עצמו אפילו בתשעה באב שחל בשבת אבל לאביו אין להתיר אם חל תשעה באב בשבת. גם נלע"ד מדלא הזכיר מהרי"ל שהיה מסתפר בערב

שבת ההוא לכבוד בנו החתן או עכ"פ שהיה בנו מסתפר ש"מ דתספורת לא רצה להתיר אף להחתן:

ולסרוק במסרק אוסר בשיורי כה"ג ואני תמה דבי"ד סימן ש"צ מתיר אפי' תוך שבעה ימי אבילות והרי ט"ב קיל מאבל ודוחק לומר דזה חשי' פרהסיא וע"ש בש"ך ס"ק ג' מ"ש בשם הגהת סמ"ק גם שם להתיר דוקא לאשה ולא לאיש:

שניהם הב"ח והט"ז לא ירדו לכוונות הב"י דמ"ש הב"י דבכיבוס לא שאני לן בין צמר לפשתן היינו כיבוס שלהם ומ"ש הב"י ומיהו כלי פשתן כו' מותר היינו כיבוס שלנו דוק בב"י ותשכח:

וכיון שעכ"פ אין בשבוע זו איסור מדינא דגמרא רק מנהג לכן אם שלמו לאבל יום שלשים שלו בשבת זו מגלח כדרכו עיין מג"א סוף ס"ק י"ח וט"ז ס"ק י"ד.

והה"ד אם חל יום ל' בר"ח אב מותר רק בשבוע שחל ט"ב אסור לספר כדרכו ועיין בסעיף ט"ו והא"ר בס"ק ל"ב תמה על הב"ח והקשה ממה דאיתא בשבולי לקט דלרחוץ בחמין אסור לאחר ר"ח אפי' שלמו ל' שלו וא"כ כ"ש גילוח עיין בא"ר ואני אומר דהאי ק"ו פריכא הוא דבשלמא רחיצה בחמין דגם תוך שלשים אינו אסור מדינא רק ממנהגא כמבואר בי"ד סי' שפ"א סעיף א' בהג"ה וא"כ מאי אולמא דהאי מנהגא מהאי מנהגא דאיסור רחיצה מר"ח ואילך שנתיר לו אחר ר"ח עבור מה שנהג איסור בימי אבלו והי מיניהו מפקת ולכן זה וזה אסורים אבל תספורת שכל שלשים אסור מדינא ומר"ח עד שבוע שחל ט"ב אינו אלא מנהג לכן מותר לגלח ואסור לרחוץ ולפ"ז בכיבוס היה סברא לכאן ולכאן ובאמת בב"ח לא נזכר היתר הכיבוס בפירוש והט"ז העתיק גם כיבוס:

ומשמע דגם לקטנים אסרו לאכול בשר דאל"כ למה סתם וכתב שמצניעין סכין של שחיטה ולא כמג"א בס"ק ל"א וכן נראה דומיא דתספורת וכיבוס לקמן סעיף י"ד וכוס הבדלה שאני משום מצוה ומ"ש המג"א דמסי' רס"ט תמהני שהרי הוא עצמו כתב שם סי' רס"ט ס"ק א' דמה שיש אומרים שמותר אפי' לגדול אף דלא קי"ל כן מ"מ מותר עכ"פ לקטן וא"כ ק"ו כוס הבדלה שמותר אפי' לגדול היכא דליכא תינוק:

אמנם במהרי"ל כתב שבוע שחל ט"ב יברך ברכת המזון בלא כוס גם לא נתן להשקותו לתינוק משמע דכוס בה"מ אין נותנין לתינוק. ואם ליכא איסור ליתן לתינוק למה יגרע כוס של ברכת המזון ואולי בכוס בה"מ גזרינן דאתי למסרך כשיגדיל אבל בהבדלה ליכא למגזר שישתה גם כשיגדיל שהרי מותר באמת אף לגדול לשתות כוס של הבדלה אבל יין הרשות ליכא למגזר דלמא אתי למסרך:

רמ"א הרמ"א לשיטתו בי"ד סי' קצ"ט ס"ד בהג"ה שכתב שהוא רק מנהג יפה ע"ש ולכן פסק שאם א"א וכו' דמשמע שאם א"א לרחוץ ליל י' לא תרחץ בערב ט"ב אבל לדעת הש"ך שם ס"ק ו' ס"ק ט' א"כ מעקר הדין תרחוץ בערב ט"ב אפי' אפשר לה לרחוץ בלילה ועיין במג"א סי' תקנ"ד ס"ק י':

סימן תקנג

ונ"ל דהרמ"א בד"מ הגיה עט"ב לומר שאף בעט"ב אסור אבל בט"ב מודה רמ"א שאינו אסור רק אחר חצות דאל"כ למה לא כתב רמ"א בשום מקום שאם חל ט"ב בשבת שלא לומר בליל שבת משניות פ' במה מדליקין ולומר שפ' במה מדליקין נחשב יותר סדר היום מפ' אבות במנחה זה דו"ק ולכן נראה לעניות דעתי כמ"ש:

סימן תקנד

לא הבנתי דבריו דשם מיירי שאין רבים צריכין לו וא"כ אם הוא לא ילמוד עמהם ילמדו אחרים עמהם אבל בט"ב אם אתה אוסר ללמוד עם התינוק יהיו התינוקות בטלים ואין לך ביטול תורה גדול מזה ולכן פשוט דמותר ללמוד עמהם איוב ושאר דברים הרעים וכדעת הט"ז:

סימן תקנו

ובמהרי"ל כשהחשיך בירך בפ"ה והבדל' א"כ משמע שמותר להבדיל על היין ומשמע שמותר לשתות בעצמו וא"צ ליתן לתינוק ואף שבסי' תקנ"א ס"י כת' רמ"א שאם יש תינוק יתן לתינוק מ"מ לילה זו קילא כמ"ש המג"א בריש סי' תקנ"ח:

סימן תקנז

דבריו תמוהים דמה בכך שנקרא מועד והלא המתענה בשבת אומר ענינו כמבואר לעיל בסי' רפ"ח והטור בסי' ר"ך מביא הירושלמי שאם היה תענית צבור בר"ח באיזה ברכה יאמר ענינו ועוד אי מטעם שנקרא מועד א"כ גם במנחה לא יאמר ענינו ובהגהת מנהגים לא כתב כלל מטעם מועד רק מדכתב שתם תפלתי ובזה אין מקום לדברי הט"ז שכת' שהמרדכי לשטתו שסובר שגם אא"א אומרים:

סימן תקנח

מ"א ס"ק א' עיין ט"ז סי' תקנ"ט ס"ק ז:

סימן תקנט

וכת' בשיורי כה"ג שאין הש"ץ אומר ג"כ וכת' שני טעמים הא' כיון שכהן אבל אינו נושא כפיו ובט"ב הכהנים אבלים על חורבן המקדש וטעם שני דכתי' ובפרישכם כפיכם וגומר והנה על טעם ראשון יש להשיב כמה שכתבתי לעיל בסי' קכ"ז והטעם השני הוא דרך דרוש ואמנם לפי ענ"ד הטעם שכיון שתשעה באב אסור בשאילת שלום ואיך יאמר וישם לך שלום:

דבריו צ"ע דמה ענין זה לסעודה ואטו אם אינן עושין סעודה כלל אינו יו"ט לבעלי ברית והלא הבעלי ברית יכולים לאכול אפי' בביתם ועיין סי' תקס"ח במג"א סוף ס"ק יו"ד. ועוד אטו המחבר התיר לעשות סעודה והלא לא התיר אלא לבעלי ברית והמג"א עצמו כ' דמ"מ אין לעשות סעודה:

וצריך להבדיל על הכוס קודם שיאכל:

דבריו תמוהי' ומה שייכות י"א שעות והרי מנחה קטנה מתחיל מן ט' שעות ומחצה ואם המג"א מחמיר שימתין עד סוף זמן מנחה אם כן ממ"נ אם לרבנן ימתין עד סמוך לערב ואם לר"י כבר עבר זמן מנחה כי לר"י זמנה רק עד י"א שעות חסר רביע: אבל בודאי שעות לפני המ"א וכך איתא בהגה"א פרק ואלו מגלחין ומעשה ברבינו יעב"ץ וכו' וצוה להתפלל מנחה גדולה אחר יו"ד שעות וכו' ובודאי צ"ל אחר ו' שעות שהרי כת' מנחה גדולה ובדפוס נתחלף בין ו' ליו"ד ולכן העיקר שמתפלל מנחה גדולה שוב ראיתי שגם האליה רבה הרגיש בזה:

סימן תקסח

ולענ"ד יעשה גוף הפדיון עם הסעודה בליל מ"ש ואין זה דומה למ"ש הש"ך שם דשם יום ל"א הוא תענית ציבור לכן אין מקדימין הפדיון ללילה שלפניו משום דלפעמים בליל א' אכתי לא נשלם כ"ט י"ב תשצ"ג אבל נדון זה של המג"א שליל מ"ש כבר הוא ליל ל"ב למה לא יעשה אז הפדיון עם הסעודה כאחד:

סימן תקעא

אבל אי הוה אמרי' לשון חדשים ג"כ אין חודש העבור עולה בחשבון אז, גם בירחי לידה לא היה חודש עולה לחשבון ז' חדשים ולכן לא הביא המג"א ראייה מסוגיא דאלו נערות דף ל"ט ע"א דאמר שם ובשיתא ירחי מי קא ילדה ע"ש משום דודאי אין לחלק בחודש

העבור בין חשבון ירחי לידה ובין חשבון ירחי בוגרת ודוק ואין חילוק בחדש העבור בין מאורעות הגוף ובין שאר דברים, כמבואר בש"ך בי"ד סי' קפ"ט ס"ק י"ג בשם הירושלמי:

סימן תקעה

ואם ירדו ביום תענית' אף שירדו אחר חצות אומרים הלל הגדול וכן הריטב"א בחידושיו ואמנם מה שפסק שם שגם אם ירדו למחר אומרים הלל הגדול כבר הורה הרשב"א שאינו כן אבל ביומו גם הרשב"א מודה וכן נלע"ד מוכח מדברי הר"ן שאל"כ למה נדחק למוקמי ברכת מודים בירדו בלא תענית הוה ליה לאוקמי בירדו אחר חצות אלא שאין חילוק בזה ביומו:

סימן תקפא

ע' בי"ד סי' רי"ד סי"א ובש"ך שם ס"ק ב' שם כתבתי לקיים דברי המג"א כאן:

סימן תקפב

מה שלא הזכיר המחבר באהבה היינו שאיהו לשיטתו שגם בשאר מועדים (בסימן תפ"ז) לא הזכיר באהבה ואזיל בנוסחא של הרמב"ם שאינו מזכיר באהבה עד אחר שפירש החג יום פלוני וכו' זמן וכו' באהבה כמבואר בסדר התפלה להרמב"ם ובזה תראה שבעל אליה רבה לא דק ורצה ללמוד מדברי הש"ע שאין אומרים ותתן לנו באהבה וזה אינו רק כשחל בשבת אין אומרים זכרון תרועה באהבה:

סימן תקפד

ול"נ אין לעשות כן כי יש לחוש שישאר דם אחר שיתיבש בפי השופר ולא עדיף מצפהו בזהב במקום הנחת פה וכן אם יבוא מעט דם לתוך השופר ויתייבש כי דם יבש יש בו ממש וחוצץ:

סימן תקפה

הב"י מיירו גם ממקרא מגילה וכן שאר מצות שדעת המג"א כתוב שהשומע יברך וע"ז כ' הב"י שאין המנהג כן וע"ז כ' המג"א שמנהג זה הוא לנשים ועל מקרא מגילה ושאר מצות קאי ולא על שופר. ועי' לעיל סי' תקנ"ט ס"ו בהג"ה:
שזה היה בתקיעות מעומד אבל בתקיעות מיושב לדעת זה הפסק גמור בין ברכה לתקיעה ולומר שזה מקרי לצורך התקיעה קשה הדבר כי אין הסגולה זו בדיקה:

סימן תקפו

של עכו"ם על הע"ז קאי לאפוקי אם היה משמשי של ע"ז של ישראל. אבל על המשמשים גופייהו לא אכפת לן אפילו היו של ישראל כיון שהע"ז אינו של ישראל וע' בי"ד (סימן קמ"ו) ובב"י שם בריש הסימן מ"ש בשם הרמב"ן והראב"ד:
ולפי"ז אפי' נטלו שלא על מנת לזכות בו שואל שלא מדעת גזלן הוא והרי הוא באחריותו ולא משכחת לה אלא בשל הפקר או בשופר של עכו"ם ושאלו לישראל והתנה שאינו חייב באחריותו ואולי כיון שאין דין שומרים אלא בישראל ממילא אינו חייב באחריותו ולפ"ז ניחא דברי הטור שסיים אף על פי שהוא גזול וצ"ע:

סימן תקצ

זהו הוא דברי הלבוש ולא דברי המגן אברהם ולהלבוש לפי שטתו לא קשיא אמתניתין דתנן אין בידו אלא אחת דמשמע עכ"פ אחת יש בידו משום דמשנתינו איירי בין תשר"ת ראשון לשני וכמ"ש הלבוש אח"כ אבל בין תשר"ת לתש"ת ס"ל להלבוש דלמ"ד המתעסק הוה הפסק הפסיד כל סדר של תשר"ת ומה שנרשם (לבוש) על כל הנזכר בס"ק זה מתחלתו קאי:

סימן תקצא

והנוסחא הנכונה לענ"ד הוא כך מלבד עולת החדש ומנחתה ונסכיהם כמדובר עד ושני תמידים כהלכתן ושלא כדברי התה"ד שהוא כדברי רמ"א והמ"א שנמשך אחר התה"ד היה לו להקדים ומנחתו וכו' ושני תמידין כהלכתם קודם פסוק מלבד עולת החודש:
לפירש"י בס"פ ר"א דמיל' אשר קידש ידיד זה יצחק מוכח דעשו לא נק' זרעו של יצחק שהרי אמרי' שם וצאצאיו חתם ובני עשו לא נתחייבו במילה כמבואר בסנהדרין דף נ"ט ע"ב אמנם לפי' ר"ת שם ידיד זה אברהם אין מזה ראיה:

סימן תקצז

פי' שהלבוש סובר שאיסור הבישול הוא מטעם שפוסק אז מלעסוק בתפלה ולימוד ואינו מקיים כולו לה' ולכן התיר למשרתת דכיון שהיא משועבדת מחשב מצוה לעשות מלאכת הבע"ב:
כוונת המג"א לומר דהא דהוצרך

סימן תרז

ט"ס הוא ובשל"ה מבואר מחילה לעוונות וסליחה לפשעים ובירושלמי סוף יומא הנוסח כפרה לפשעים מחיל' לעונות סליחה לחטאים:
פירוש לאפוקי מדעת רש"י דכל שהוידוי סמוך לתפלה יכול לחתום בא"י האל הסלחן והא דכתב בתפלת מנחה משום דבסי' זה איירי בתפלת המנחה וה"ה בכל תפלת י"כ הדין כן שאין רשאי לחתום:

סימן תריב

היינו ביצה בלא קליפה ע' בנו"ב חלק א"ח סי' נ"ח:
ועכ"פ יותר מחצי רביעית וע' סי' ק"צ ס"ג וסי' רע"א סעיף י"ג:
ולדעתי אין ראיה מהחלות ואולי אפי' ראיה להיפך שהרי רש"י פירש שם ממשנה החלות מתחלקות לערב ולא למחר שנפסלות בלינה לאחר זמנו שנסתלק ע"ש מנחות דף ג"ט ע"ב הרי שלא מיעט אלא שלא ימתין עד למחר אבל אם רצו לחלקם בו ביום רשאים אלא שלמה יטרחו בחנם כיון שא"א לאכלם ביום ועוד אמינא שאף אם נפרש שמתחלקים דוקא לערב ולא בו ביום דגזרינן דלמא אתי למיכל אכתי שאני חלות שזמנם בהול שהרי יכסלו בחצות לילה לנך בהול לאנלה וגזרינן דלמא אתי למיכל אבל לגזור בשאר אוכלים ליגע בי"כ וליחוש דלמא אתי למיכל לא שמענו מחלות הללו. שוב פקחתי עיני וראיתי שראיה זו מן החלות לא המג"א מעצמו המציאו רק הירושלמי מביא ראיה זו מן חלות וצריך אני לקבל באימה דברי הירו':

סימן תריג

רמ"א וכיון שביה"כ שחרית אינו נוטל אלא עד סוף קשרי אצבעותיו כמבואר בסעיף זה והכהן צריך ליטול עד הזרוע היה צריך לברך ענ"י ולכן נלע"ד שכהן יטול גם שחרית על הזרוע

סימן תריד

וע' בסימן הקודם בט"ז סק"א:

סימן תרטז

ומבו' בב"ח דבשנת י"ג צריך להתענות ומ"מ נלע"ד דהיינו באינו כחוש אבל אם הוא כחוש סמכינן על הפוסקים דליכא השלמה מדרבנן כלל:

סימן תריז

מחבר ואם אין סכנה להאשה רק להולד עיין סי' (ש"ל) במג"א ס"ק ט"ז אבל הרא"ש והר"ן כתבו שלא משכחת סכנת העובר בלא סכנת האש' דכל מפלת בחזקה סכנה היא: (מחבר)

כן הוא בטור וברא"ש כאן ביומא אבל הדבר תמוה שהרי בשלהי פ' מפנין מבואר ברי"ף וברא"ש דדוק' באמרה אינה צריכה אין מחללין וכן פסק השלחן ערוך לעיל סימן ש"ל ס"ד ומהי תיתי להחמיר ביוה"כ יותר מבשבת ולכן נלע"ד דכאן מיירי בחברותיה אומרים שאינה צריכה ועיין ב"ח סימן ש"ל:

סימן תריט

ואומרים ותתן לנו באהבה את יום השבת הזה ואת יום צום כפורים:

סימן תרכא

לא ראיתי מזה בד"מ אבל הב"י הביא כן בשם הכל בו וכ' אחר זה אבל ברוקח כ' שחותם מלך מוחל וסולח ע"ש ואם כן מדסיים בדברי הרוקח ש"מ דהכי ס"ל ועוד מדלא הזכיר כלום בש"ע וגם רמ"א לא הזכיר דבר מזה בהג"ה אם כן ש"מ שהכריעו כהרוקח ולכך סתמו ומן הסתם סדר הברכה שוה בחתימה בהפטרה כמו בתפלה עכשיו בא לידי ד"מ הנדפס מחדש ראיתי שמביא דברי הרוקח ואח"כ סיים שבמנהגים שלנו כתוב כדברי הכל בו :

מחבר נלע"ד שבתפלת י"ח במוסף יאמר ושני שעירים לכפר שאף השעיר הפנימי לכאורה אינו מן המוספים מ"מ חזינן שהתורה הזכירתו בפ' פנחס עם המוספים דכתי' מלבד חטאת הכפורים וגם הרמב"ם בפרק יו"ד מתו"מ שהזכיר מוסף יום הכפורים הביא גם כן חטאת הפנימי אף שלא הזכיר שם שאר קרבנות היום מכלל ששעיר הפנימי שייך למוסף ולפ"ז שיאמר ושני שעירים שוב לא יאמר מלבד חטאת הכפורים ובלא"ה אינו נכון בעיני שיאמר פסוק מלבד חטאת שהרי שם נאמר ועולת התמיד וגו' ואיך יאמר שוב

ושני תמידין כהלכתן גם בתפלת מוסף ר"ה אינו נכון לומר קרא דמלבד עולת החודש כולו כדכתיב מהך טעמא דאיך יזכיר שוב ושני תמידין כמו שכתוב לעיל סי' תקנ"א:

סימן תרכג

מחבר ובד"מ כתב שימשך בפזמונים עד הלילה ואח"כ יאמר אבינו מלכנו משמע שלכתחלה יש לומר א"מ בלילה:

סימן תרכו

ע' בדף כ"ב ע"ב בד"ה כזוזא:

סימן תרלא

גי' דגול מרבבה בשלחן הטהור כיון שהיא מחיצה שלימה ולא הוי מחיצה ע"י לבוד:

סימן תרלב

לא ידעתי מה ששייך עקומה בזה ולדבריו הוי לרא"ש למימר דליפקי מיניה על ידי דופן:

סימן תרלג

מחבר ונלע"ד דאם השלש דפנות הם מזרח צפון דרום ובנה אצטבא במקצוע מזרח דרום ויש מן אצטבא עד כותל צפון פחות מארבע אמות כשר' כל האיצטבא וכן כל אותו רוח עד סוף המערב וכן אם יש לה ד' דפנות ובנ' איצטבא באמצע ויש לכל צד פחות מד"א כל הסוכה כשרה וכל זה אם יש באיצטבא עצמה שיעור סוכה כן נלע"ד ודו"ק:

סימן תרמ

ע' בס' תוספת שבת שרצה להגי' ודבריו דחוקים וגם ברוקח הגירסא כמ"ש ואמנם כוונת הרוקח דמשום אוהל דהיינו בשבת ויו"ט אסור תחת הסכך בכל גווני אבל בחול המועד משכחת לה היתר תחת הסכך היכי שפירס באמת הסדין לנאותה אבל על הסכך דלא שייך לנאותה אפילו בחול המועד אסור ועוד נלע"ד דהרוקח שם בתחילת דבריו קאי בשטת התוספת שהיא דעת הי"א בסימן תרכ"ט סעיף י"ט ואעפ"כ על הסכך אסור משום מראית עין שהרואה לא ידע שכוונתו מפני החמה אבל תחת הסכך אפילו לא ידע שעשה מפני החמה אפ"ה ליכא מראית עין שהרואה יאמר שלנאותה פירס סדין ושוב אחר זה

כ' הרוקח ועוד שהרי שנינו פירס עליה כו' והוא דעת רש"י ולמסקנתו באמת אין חילוק בין על הסכך או תחת הסכך כי אם כאשר הוא באמת לנאותה וע' ברוקח עצמו ודוק:

סימן תרמא

דין זה אף שכן הוא בר"ן מ"מ לפמ"ש הרא"ש בפ"ב בשם בה"ג שלא לברך זמן על הלולב משום שקידוש פוטר והרא"ש חולק עליו משום לולב מפסיק לילות מימים וא"כ בסוכה דלא מפסיק לילות מימים כיון שבירך זמן על כוס קידוש אף שהזמן חוץ לסוכה פוטר זמן דסוכה והר"ן בשם הראבי"ה כ' בהדיא שמברך זמן כשם שמברך זמן על הלולב אף שבירך על הקידוש וא"כ לדעת הרא"ש דין זה ליתא. שוב ראיתי באלי' רבה שמביא בשם תשו' הב"ח שחולק על רמ"א מטעם שכתבתי:

סימן תרמח

וגם אפי' על חוטמו כשרים דאי משום שאינם גבוהים א"כ על חוטמו פסול דעל חוטמו פוסל אף אם אינם חזזית רק שינוי מראה:

סימן תרמט

ע' מהרש"א שם מ"ש בדברי רש"י ואעפ"כ יש ליישב דברי המג"א:
צ"ע דשם מיירי בי"ט ראשון ומשום דבעינן לכם:

סימן תרנא

דבר זה שיסלק הלולב תחלה הוא ודאי שגגה והרי בתפילין פריך הגמ' במנחות דף ל"ו ע"א בשלמא כשהוא מניח וכו' אלא כשחולץ חולץ של ראש תחלה מנין וכו' ע"ש ואם כן זה ודאי טעות הוא אלא אפילו לכתחילה שיקח אתרוג תחילה גם כן לענ"ד אין ללמוד דבר זה מתפילין ויש בזה אריכות דברים אבל מאוד תמהני איך לא שת המ"א עיניו שברמב"ם ותוספת דף צ"ט ע"א ובראש"ש ובטור כאן מפורש שיטול הלולב תחלה וע' במג"א ס"ק י"א:

סימן תרס

רמ"א נלע"ד מדוקדק הלשון שאירע לו אבל בחג וכן מה שסיים וכן אבל תוך י"ב חודש על אביו וכו' משמע דבשאר קרובים אפי' תוך למ"ד מותר דאל"כ אפי' אירע קודם החג נמי אלא ודאי קודם החג א"כ החג מבטל גזירת שבעה והטעם נ"ל שהרי עיקר איסור הקפה

לאבל הוא משום שמחה כמבואר בלבוש ושמחת שחיי' לפורע' מותר בשאר קרובים תוך למ"ד לאביו אסור כל י"ב חודש והקפה דומה לשמחה שחייב לפורעה וע' בי"ד סי' שצ"א וק"ו לדעת הב"ח שהובא בש"ך שם סק"ג וע"ש בט"ז סק"ג שפי' גם דברי רמ"א כן וכיון דזה שאסור אבל בהקפה גופא חידוש הוא הבו דלא נוסיף עליה:

סימן תרסח

ואין דבריו נראים דהרי אפי' לקולא אותו שעה דינו כיום ממש כמבואר בי"ד בריש סי' קצ"ו בהג"ה ק"ו לחומרא ולכן דברי רש"ל נכונים ואין לשנות:

סימן תרעג

היינו בשבת:

סימן תרפד

ולעיל ס"ח סק"מ פסק המג"א שאם אירע כן יקראו בשל חנוכה תחלה:

סימן תרצב

במח"כ לא דק דמגילה שמברך להוציא כל הקהל דומה ממש לשופר ומתחיל הב' במקום שפוסק הראשון וע' בר"ס ק"מ במג"א ובט"ז:

סימן תרצו

דרבנן לא דחי: